

Međunarodna znanstvena konferencija

OBITELJSKO PRAVO U TRANZICIJI: 10 GODINA OBITELJSKOG ZAKONA REPUBLIKE HRVATSKE I REFORMSKI TRENDVI U REGIJI

International scientific conference

FAMILY LAW IN TRANSITION: 10 YEARS OF CROATIAN FAMILY LAW ACT AND REFORM TRENDS IN THE REGION

KNJIGA SAŽETAKA

BOOK OF ABSTRACTS

Međunarodna znanstvena konferencija

International scientific conference

**OBITELJSKO PRAVO U TRANZICIJI:
10 GODINA OBITELJSKOG ZAKONA REPUBLIKE
HRVATSKE I REFORMSKI TRENDVI U REGIJI**

**FAMILY LAW IN TRANSITION:
10 YEARS OF CROATIAN FAMILY LAW ACT AND
REFORM TRENDS IN THE REGION**

Knjiga sažetaka
Book of abstracts

**HRVATSKA UDRUGA
ZA PRAVNU
ZAŠTITU OBITELJI**

Osijek, 22. - 23. listopada 2025.

Osijek, 22 - 23 October 2025

Međunarodna znanstvena konferencija „Obiteljsko pravo u tranziciji:
10 godina Obiteljskog zakona Republike Hrvatske i reformski trendovi u regiji“

*International scientific conference „Family law in transition:
10 years of Croatian Family Law Act and reform trends in the region“*

Izdavač:

Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

Organizacijski odbor:

Prof. dr. sc. Branka Rešetar, Pravni
fakultet Sveučilišta Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku, Hrvatska

Prof. dr. sc. Slađana Aras Kramar, Pravni
fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

Prof. dr. sc. Suzana Kraljić, Pravni fakultet
Sveučilišta u Mariboru, Slovenija

Prof. dr. sc. Viktorija Haubrich, Pravni
fakultet Sveučilišta u Mostaru, Bosna i
Hercegovina

Prof. dr. sc. Elena Ignovska, Pravni
fakultet Sveučilišta „Justinijan Prvi“ u
Skopju, Sjeverna Makedonija

Izv. prof. dr. sc. Nataša Lucić, Pravni
fakultet Sveučilišta Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku, Hrvatska

Doc. dr. sc. Sandra Samardžić, Pravni
fakultet Sveučilišta u Novom Sadu, Srbija

Tajnik Konferencije:

Matko Guštin, univ. mag. iur., Pravni
fakultet Sveučilišta Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku, Hrvatska

Publisher:

Faculty of Law Osijek, Josip Juraj
Strossmayer University of Osijek

Organizing committee:

Branka Rešetar, Ph.D., Full Professor,
Faculty of Law, Josip Juraj Strossmayer
University of Osijek, Croatia

Slađana Aras Kramar, Ph.D., Full
Professor, Faculty of Law, University of
Zagreb, Croatia

Suzana Kraljić, Ph.D., Full Professor,
Faculty of Law, University of Maribor,
Slovenia

Viktorija Haubrich, Ph.D., Full Professor,
Faculty of Law, University of Mostar,
Bosnia and Herzegovina

Elena Ignovska, Ph.D., Full Professor,
Faculty of Law „Justinianus Primus“,
University of Ss. Cyril and Methodius in
Skopje, North Macedonia

Nataša Lucić, Ph.D., Associate Professor,
Faculty of Law, Josip Juraj Strossmayer
University of Osijek, Croatia

Sandra Samardžić, Ph.D., Assistant
Professor, Faculty of Law, University of
Novi Sad, Serbia

Conference secretary:

Matko Guštin, Master of Laws, Faculty of
Law, Josip Juraj Strossmayer University of
Osijek, Croatia

Foto (naslovnica): www.freepik.com

Sadržaj

Table of Contents

Predgovor	1
<i>Preface</i>	1
Program konferencije	4
<i>Conference program</i>	4
Suvremeni izazovi obiteljskog prava u Republici Hrvatskoj.....	5
<i>Contemporary challenges of family law in the Republic of Croatia</i>	5
Obiteljsko pravo u regiji: pravna kultura, zakonodavstvo i praksa	12
<i>Family law in the region: legal culture, legislation and practice</i>	12
Obiteljsko pravo u pravosuđu	21
<i>Family law in the judiciary</i>	21
Obiteljsko pravo u socijalnom radu	28
<i>Family law in the social work</i>	28
Zaštita djece u pravu i socijalnom radu	39
<i>Child protection in law and social work</i>	39
Razvoj obiteljskog prava u regiji.....	48
<i>Development of family law in the region</i>	48

Predgovor

Preface

Knjiga sažetaka međunarodne znanstvene konferencije „Obiteljsko pravo u tranziciji: 10 godina Obiteljskog zakona Republike Hrvatske i reformski trendovi u regiji“, održane 22. i 23. listopada 2025. godine na Pravnom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, okuplja radove znanstvenika i stručnjaka iz Hrvatske i susjednih država koji se bave obiteljskim pravom i socijalnim radom u teoriji i praksi.

Konferencija je posvećena obilježavanju desete obljetnice stupanja na snagu Obiteljskog zakona Republike Hrvatske iz 2015. godine te pruža priliku za analizu njegovih dosega, nedostataka i izazova u primjeni. U širem regionalnom kontekstu, konferencija otvara prostor za usporedbu reformskih trendova u području obiteljskog prava u Sloveniji, Bosni i Hercegovini, Srbiji, Crnoj Gori i Sjevernoj Makedoniji.

Knjiga sažetaka tematski je strukturirana kroz nekoliko cjelina: suvremeni izazovi hrvatskog obiteljskog prava, obiteljsko pravo u regiji, pravnoj kulturi, zakonodavstvu i praksi, te obiteljsko pravo u pravosuđu i praksi socijalnog rada. Autori u svojim radovima propituju ključne aspekte obiteljskopravne zaštite – od nasilja u obitelji, posebnog skrbništva i postupaka posvojenja, zaštite osoba s invaliditetom i odabranih prava djece, do razvoja novih metoda socijalnog rada s obiteljima.

Zajednički nazivnik svih radova jest naglasak na najboljem interesu djeteta, zaštiti prava osoba s invaliditetom, potrebi daljnjeg jačanja međuresorne suradnje pravosudnih i socijalnih tijela te usklađivanju nacionalnih zakonodavstava s međunarodnim standardima zaštite ljudskih prava.

Ova knjiga sažetaka predstavlja vrijedan doprinos interdisciplinarnom razumijevanju obiteljskog prava u tranziciji te poticaj za daljnji razvoj teorije i prakse u svrhu stvaranja učinkovitijeg i humanijeg sustava zaštite obitelji, djece i osoba invaliditetom.

Organizacijski odbor

The Book of Abstracts of the International Scientific Conference „Family law in transition: 10 years of the Family Act of the Republic of Croatia and reform trends in the region“, held on 22 and 23 October 2025 at the Faculty of Law, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, brings together contributions by scholars and practitioners from Croatia and neighboring countries who engage with family law and social work in both theory and practice.

The conference is dedicated to marking the tenth anniversary of the Family Law Act of the Republic of Croatia, which entered into force in 2015, and provides an opportunity for a comprehensive examination of its achievements, shortcomings, and challenges in implementation. In a broader regional context, the conference provides a platform for comparing reform trends in the field of family law in Slovenia, Bosnia and Herzegovina, Serbia, Montenegro, and North Macedonia.

The Book of Abstracts is thematically structured into several sections: contemporary challenges of Croatian family law, family law in the region, family law within legal culture, legislation, and practice, and family law in the judiciary and the practice of social work. In their papers, the authors examine key aspects of family-law protection – ranging from domestic violence, special guardianship, and adoption procedures, to the protection of persons with disabilities and selected children’s rights, as well as the development of new methods of social work with families.

The common denominator of all the papers is the emphasis on the best interests of the child, the protection of the rights of persons with disabilities, the need for further strengthening of inter-agency cooperation between judicial and social authorities, and the harmonization of national legislation with international human rights standards.

This Book of Abstracts represents a valuable contribution to the interdisciplinary understanding of family law in transition and serves as an impetus for the further development of theory and practice, aimed at creating a more effective and humane system for the protection of families, children, and persons with disabilities.

Organizing committee

Program konferencije

Conference program

Srijeda, 22. listopada 2025.

Wednesday, 22 October 2025

Mjesto: **Pravni fakultet Osijek**, Stjepana Radića 13, 31 000 Osijek, Vijećnica (prvi kat)

Venue: Faculty of Law Osijek, Stjepana Radića 13, 31 000 Osijek, Conference Hall (first floor)

14:00 – 14:30 h – **registracija sudionika** / *participants registration*

14:30 – 14:50 h – **pozdravni govori** / *opening remarks*

1. Prof. dr. sc. **Tunjica Petrašević**, dekan, *Pravni fakultet Osijek*
Tunjica Petrašević, Ph.D., Full Professor, Dean, *Faculty of Law Osijek*
2. Prof. dr. sc. **Branka Rešetar**, *Organizacijski odbor Konferencije*
Branka Rešetar, Ph.D., Full Professor, *Conference Organizing Committee*
3. **Tijana Kokić**, dipl. iur., sutkinja, *Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež*
Tijana Kokić, Master of Laws, judge, *Association of Youth and Family Law Judges and Specialists*
4. **Alenka Aladrović Deklman**, univ. spec. act. soc., *Hrvatska komora socijalnih radnika*
Alenka Aladrović Deklman, University Specialist in Supervision of Psychosocial Work, *Croatian Chamber of Social Workers*
5. **Andreas Mlikota**, dipl. iur., *Hrvatska odvjetnička komora*
Andreas Mlikota, Master of Laws, *Croatian Bar Association*

14:50 – 16:20 h – **plenarna sesija 1** / *plenary session 1*

Suvremeni izazovi obiteljskog prava u Republici Hrvatskoj

Contemporary challenges of family law in the Republic of Croatia

Moderator: **Matko Guštin**, mag. iur. / Moderator: **Matko Guštin**, Master of Laws

Prof. dr. sc. **Branka Rešetar**

Branka Rešetar, Ph.D., Full Professor

Obiteljsko nasilje pri razvodu braka i sporovima o roditeljskoj skrbi – stvarnost ili fikcija?

Domestic violence during divorce and parental care disputes – reality or fiction?

Izv. prof. dr. sc. **Nataša Lucić**

Nataša Lucić, Ph.D., Associate Professor

Posebno skrbništvo – raskorak između zakonodavstva i prakse

Special guardianship – the gap between legislation and practice

Prof. dr. sc. **Sladana Aras Kramar**

Sladana Aras Kramar, Ph.D., Full Professor

Postupak radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta

Procedure for replacing consent for the adoption of a child

16:20 – 16:35 h – **pauza za kavu** / coffee break

16:35 – 18:15 h – **plenarna sesija 2** / plenary session 2

Obiteljsko pravo u regiji: pravna kultura, zakonodavstvo i praksa

Family law in the region: legal culture, legislation and practice

Moderator: **Matko Guštin**, mag. iur. / Moderator: **Matko Guštin**, Master of Laws

Prof. dr. sc. **Josip Berdica**

Josip Berdica, Ph.D., Full Professor

Utjecaj Obiteljskog zakona na promjene u hrvatskoj pravnoj kulturi

The influence of the Family Law Act on changes in Croatian legal culture

Prof. dr. sc. **Elena Ignovska**

Elena Ignovska, Ph.D., Full Professor

Reforma obiteljskog prava u „čekaonici“: slučaj Sjeverne Makedonije

Family law reforms in „the waiting room“: the case of North Macedonia

Doc. dr. sc. **Sandra Samardžić**

Sandra Samardžić, Ph.D., Assistant Professor

Izvanbračna zajednica u zakonodavstvu Republike Srbije: (ne)jednakost u pravima

Cohabitation in the legislation of the Republic of Serbia: (in)equality of rights

Izv. prof. dr. sc. **Anđelija Tasić**

Anđelija Tasić, Ph.D., Associate Professor

Rizici „digitalnog“ djetinjstva: privatnost, eksploatacija i zaštita

„Digital“ childhood at risk: privacy, exploitation, and the urgent need for protection

18:15 – 18:30 h – **rasprava i završetak prvog dana konferencije** / discussion and the end of the first day of the conference

Četvrtak, 23. listopada 2025.

Thursday, 23 October 2025

Mjesto: **Pravni fakultet Osijek**, Stjepana Radića 13, 31 000 Osijek, Vijećnica (prvi kat)

Venue: *Faculty of Law Osijek, Stjepana Radića 13, 31 000 Osijek, Conference Hall (first floor)*

9:00 – 9:30 h – **registracija sudionika** / *participants registration*

9:30 – 11:30 h – **sesija 1** / *session 1*

Obiteljsko pravo u pravosuđu

Family law in the judiciary

Moderator: **Matko Guštin**, mag. iur. / Moderator: **Matko Guštin**, Master of Laws

Tijana Kokić, dipl. iur., sutkinja

Tijana Kokić, Master of Laws, judge

Obiteljski zakon – primjena u praksi

Family Law Act – application in practice

Izv. prof. dr. sc. **Zvonimir Jelinić**

Zvonimir Jelinić, Ph.D., Associate Professor

Besplatna pravna pomoć u obiteljskim odnosima: stanje i perspektiva razvoja

Free legal aid in family relations: current status and development prospects

Ivana Mandić, dipl. iur., odvjetnica

Ivana Mandić, Master of Laws, lawyer

Otvorena pitanja iz sudske prakse u pogledu roditeljske skrbi i ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom

Open issues in case law concerning parental care and the exercise of personal relations with the child

11:30 – 11:45 h – **pauza za kavu** / *coffee break*

11:45 – 13:30 h – **sesija 2** / session 2

Obiteljsko pravo u socijalnom radu

Family law in social work

Moderator: **Matko Guštin**, mag. iur. / Moderator: **Matko Guštin**, Master of Laws

Dr. sc. **Gordana Horvat**, asistentica

Gordana Horvat, Ph.D., Teaching Assistant

*Razvoj metoda rada s obitelji – Obiteljska
grupna konferencija: mogućnosti i prepreke*

*Developing methods for working with families -
Family group conference: opportunities and
obstacles*

Darijo Jurišić, mag. iur., univ. spec.
admin. publ.

Darijo Jurišić, Master of Laws, University
Specialist in Public Administration

*Lišavanje poslovne sposobnosti i skrbništvo –
od zaštite do povrede prava osoba s
invaliditetom*

*Deprivation of legal capacity and guardianship –
from protection to violation of the rights of
persons with disabilities*

Lana Lukačić, dipl. psiholog

Lana Lukačić, Master of Psychology

*Primjena Obiteljskog zakona iz perspektive
socijalnog rada: prednosti i izazovi*

*Application of the Family Law Act from the
perspective of social work: advantages and
challenges*

Iva Jovović, dipl. soc. radnica

Iva Jovović, Master of Social Work

*Iskustvo rada Udruge LET s jednoroditeljskim
obiteljima*

*Experience of the Association FLIGHT in
working with single-parent families*

13:30 – 14:20 h – **pauza za ručak** / lunch break (prvi kat, ispred Vijećnice) / first floor, in front of
the Conference Hall)

14:20 – 16:30 h – **sesija 3** / session 3

Zaštita djece u pravu i socijalnom radu

Child protection in law and social work

Moderator: **Matko Guštin**, mag. iur. / Moderator: **Matko Guštin**, Master of Laws

Prof. dr. sc. **Dejan Mickovik**, izv. prof. dr.
sc. **Milica Shutova**

Dejan Mickovik, Ph.D., Full Professor,
Milica Shutova, Ph.D., Associate Professor

*Najbolji interes djeteta u suvremenim
zakonodavstvima*

*The best interests of the child in contemporary
legislation*

Izv. prof. dr. sc. **Jasmina Bešlagić**

Jasmina Bešlagić, Ph.D., Associate Professor

*Prosjačenje i prisilni rad na ulici kao oblik
iskorištavanja djece u Bosni i Hercegovini*

*Begging and forced labor on the streets as a form
of child exploitation in Bosnia and Herzegovina*

Valentino Kuzelj, mag. iur., **Danijel
Javorić Barić**, mag. iur., **Danijela Barić**,
mag. med. techn.

Valentino Kuzelj, Master of Laws, **Danijel
Javorić Barić**, Master of Laws, **Danijela
Barić**, Master of Medical-Technical Sciences

*Zaštita života i zdravlja kao autonomno pravo
djeteta: ograničenje roditeljskih prava
Jehovinih svjedoka na odlučivanje o
zdravstvenoj skrbi za djecu*

*Protection of life and health as an autonomous
right of the child: limitation of Jehovah's
Witnesses' parental rights in deciding on
children's healthcare*

15:40 – 15:50 h – **pauza za kavu** / coffee break

15:50 – 17:10 h – **sesija 4** / session 4

Razvoj obiteljskog prava u regiji

Development of family law in the region

Moderator: **Matko Guštin**, mag. iur. / Moderator: **Matko Guštin**, Master of Laws

Prof. dr. sc. **Dragana Šćepović**

Dragana Šćepović, Ph.D., Full Professor

Reforma obiteljskog prava u Republici Srpskoj

Family law reform in the Republic of Srpska

Ivana Jabučanin, mag. iur., asistentica,
Ana Stojanovski, mag. iur., sutkinja

*Imovinski odnosi supružnika u Crnoj Gori –
rizici za ekonomsku diskriminaciju*

Ivana Jabučanin, Master of Laws, Teaching
Assistant, **Ana Stojanovski**, Master of Laws,
judge

*Marital property relations in Montenegro: risks of
economic discrimination*

Aida Babović, univ. spec. iur.

*(Be)smisao postojanja instituta lišenja
poslovne sposobnosti uređenog Obiteljskim
zakonom (Narodne novine RH-e, br. 103/15
- 156/23)*

Aida Babović, University Specialist in Law

*The Meaninglessness of the Institution of
Deprivation of Legal Capacity Regulated by the
Family Law Act (Official Gazette of the Republic
of Croatia, Nos. 103/15 – 156/23)*

17:10 – 17:30 h – **završetak drugog dana i zatvaranje konferencije** / *end of the second day of
the conference and closing remarks*

Suvremeni izazovi obiteljskog prava u
Republici Hrvatskoj

*Contemporary challenges of family law in
the Republic of Croatia*

Prof. dr. sc. **Branka Rešetar**

Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Stjepana Radića 13, 31 000 Osijek, Hrvatska

E-pošta: bresetar@pravos.hr

OBITELJSKO NASILJE PRI RAZVODU BRAKA I SPOROVIMA O RODITELJSKOJ SKRBI – STVARNOST ILI FIKCIJA?

Sažetak

Obiteljsko nasilje jedan je od najozbiljnijih oblika kršenja ljudskih prava koje, u pravilu, pogađa žene i djecu diljem svijeta, pa tako i u hrvatskom društvu. Iako se povijesno dugo smatralo privatnom stvari i toleriralo u okviru muške dominacije nad obitelji, tek su feministički pokreti u 20. stoljeću potaknuli njegovo prepoznavanje kao društvenog i pravnog problema. Danas međunarodni dokumenti, poput tzv. Istanbulske konvencije, kao i nacionalni kaznenopravni, prekršajopravni, te obiteljskopravni propisi obvezuju Republiku Hrvatsku na zaštitu žrtava, sankcioniranje počinitelja te uzimanje u obzir elemenata obiteljskog nasilja prilikom odlučivanja u obiteljskopравnim stvarima. Poseban izazov u praksi nastaje kad se odlučuje o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima s djetetom, a postoje elementi obiteljskog nasilja, bilo da se radi o tvrdnji, sumnji ili osudi. U praksi sudova i sustava socijalne skrbi dolazi do porasta obiteljskih odnosa i sporova u kojima se pojavljuju elementi obiteljskog nasilja, ali istodobno i sumnji o lažnom prijavljivanju obiteljskog nasilja kao taktičkom oruđu u rukama roditelja, u pravilu žena, s ciljem postizanja bolje pravne pozicije u odnosu na roditeljsku skrb i kontakte s djetetom. Cilj ovog istraživanja je prikazati višedimenzionalni i složen problem fenomena nasilja u obitelji povezujući pravno-povijesni kontekst nasilja u obitelji, propise, teoriju i praksu. Analizom konkretnog slučaja cilj je identificirati obrasce ponašanja, ulogu institucija, tipične prepreke i stereotipe koji se u ovakvim slučajevima pojavljuju.

Ključne riječi: obiteljsko nasilje, razvod, roditeljska skrb, osobni odnosi s djecom, Obiteljski zakon

Branka Rešetar, Ph.D., Full Professor

Faculty of Law Osijek, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

13 Stjepan Radić Street, 31 000 Osijek, Croatia

E-mail: bresetar@pravos.hr

DOMESTIC VIOLENCE DURING DIVORCE AND PARENTAL CARE DISPUTES – REALITY OR FICTION?

Abstract

Domestic violence constitutes one of the most serious forms of human rights violations, typically affecting women and children worldwide, including within Croatian society. Although historically long regarded as a private matter and tolerated within the framework of male dominance over the family, it was only through feminist movements in the 20th century that domestic violence began to be recognized as a social and legal problem. Today, international instruments, such as the so-called Istanbul Convention, as well as national criminal, misdemeanor, and family law regulations, oblige the Republic of Croatia to protect victims, sanction perpetrators, and take into account elements of domestic violence when making decisions in family law matters. A particular challenge in practice arises when decisions are made regarding parental care and personal relationships with the child, in cases where elements of domestic violence are present, whether in the form of an allegation, suspicion, or conviction. In the case law and social welfare practice, there has been an increase in family disputes in which elements of domestic violence appear, but simultaneously, there are suspicions of false reporting of domestic violence as a tactical tool employed by parents – typically mothers – with the aim of securing a more favorable legal position regarding parental custody and contact with the child. The aim of this research is to present the multidimensional and complex phenomenon of domestic violence by linking the legal-historical context of family violence with relevant legislation, theory, and practice. Through the analysis of a specific case, the aim is to identify behavioral patterns, the role of institutions, typical obstacles, and stereotypes that emerge in such cases.

Keywords: domestic violence, divorce, parental care, personal relationships with children, Family Law Act

Izv. prof. dr. sc. **Nataša Lucić**

Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Stjepana Radića 13, 31 000 Osijek, Hrvatska

E-pošta: nlucic@pravos.hr

POSEBNO SKRBNIŠTVO – RASKORAK IZMEĐU ZAKONODAVSTVA I PRAKSE

Sažetak

Institut posebnog skrbnika za dijete, kako je zakonodavno definiran Obiteljskim zakonom iz 2015. godine, uspostavljen je kao instrument za jačanje procesnih prava djeteta, s posebnim naglaskom na osiguranje njegove aktivne participacije u obiteljskopравnim postupcima. Ova zakonodavna reforma predstavljala je odgovor na dotadašnji deficit u prepoznavanju djece kao samostalnih procesnih subjekata u postupcima koji neposredno utječu na njihova prava i interese – stanje obilježeno institucionalnom „nevidljivošću“ djece, sustavnom marginalizacijom njihova mišljenja te ograničenim ostvarivanjem prava na sudjelovanje.

Deset godina nakon stupanja Obiteljskog zakona na snagu, analiza prakse ukazuje na postojan raskorak između normativnog okvira i njegove primjene. Unatoč formalnom postojanju instituta posebnog skrbnika, djeca i dalje ostaju nedovoljno vidljiva u obiteljskopравnim postupcima. Temeljni uzroci ovakvog stanja uključuju nedostatak strukturalnog pristupa jačanju ove institucije od strane nadležnih tijela, ne samo kroz zakonodavne reforme, nego i kroz organizacijske i resursne mehanizme. Sustavno prisutan manjak ljudskih resursa unutar sustava posebnog skrbništva predstavlja jedan od ključnih ograničavajućih čimbenika za učinkovito obavljanje ove uloge što često dovodi do formalističkog i suženog izvršavanja njihovih ovlasti, bez stvarne mogućnosti zastupanja interesa djeteta u skladu sa svrhom instituta.

Dodatni izazov predstavlja širenje nadležnosti posebnog skrbnika izvan izvorno predviđenih okvira obiteljskog prava, bez paralelnog ulaganja u kapacitete koji su nužni za kvalitetno obnašanje tih proširenih uloga. Posljedično, unatoč snažnoj zakonskoj prisutnosti, institut posebnog skrbnika ostaje funkcionalno oslabljen te nedovoljno djelotvoran u osiguranju stvarne i sveobuhvatne zaštite prava djeteta. Rad analizira upravo ovaj raskorak, sagledavajući kako međunarodni i europski standardi zahtijevaju djetetu prilagođeno i učinkovito pravno zastupanje, dok hrvatski sustav, unatoč zakonodavnoj reformi, još uvijek nije osigurao uvjete za njihovu potpunu primjenu. Zaključno se naglašava potreba za osnaživanjem institucije posebnog skrbnika, kako bi se iz često deklarativne uloge prešlo u stvarno i djelotvorno zastupanje interesa djeteta pred pravosudnim i drugim tijelima.

Ključne riječi: posebno skrbništvo, obiteljsko zakonodavstvo, dijete, zastupanje

Nataša Lucić, Ph.D., Associate Professor

Faculty of Law Osijek, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

13 Stjepan Radić Street, 31 000 Osijek, Croatia

E-mail: nlucic@pravos.hr

SPECIAL GUARDIANSHIP - THE GAP BETWEEN LEGISLATION AND PRACTICE

Abstract

The institute of a special guardian for a child, as legislatively defined by the Family Law Act from 2015, was established as an instrument to strengthen the procedural rights of the child, with a particular emphasis on ensuring their active participation in family law proceedings. This legislative reform represented a response to the existing deficit in recognizing children as independent procedural subjects in proceedings that directly affect their rights and interests – a situation characterized by the institutional „invisibility“ of children, the systematic marginalization of their opinions, and the limited exercise of their right to participation.

Ten years after the Family Law Act came into force, an analysis of practice indicates a persistent gap between the normative framework and its implementation. Despite the formal existence of the institute of a special guardian, children continue to remain insufficiently visible in family law proceedings. The fundamental causes of this situation include the lack of a structural approach to strengthening this institution by the competent authorities, not only through legislative reforms but also through organizational and resource mechanisms. The systematic persistent shortage of human resources within the special guardianship system represents one of the key limiting factors for the effective fulfillment of this role, often leading to a formalistic and narrow exercise of their powers, without a real possibility of representing the child's interests in accordance with the purpose of the institute.

An additional challenge is the expansion of the special guardian's powers beyond the originally envisaged framework of family law, without a corresponding investment in the capacities necessary for the effective fulfillment of these expanded roles. Consequently, despite its strong statutory presence, the institute of the special guardian remains functionally weakened and insufficiently effective in ensuring the genuine and comprehensive protection of the child's rights. The paper analyzes this very gap, examining how international and European standards require child-centered and effective legal representation, while the Croatian system, despite the legislative reform, has still not established the conditions for their full implementation. In conclusion, the need to strengthen the institute of the special guardian is emphasized, so that its often declarative role can transition into genuine and effective representation of the child's interests before judicial and other authorities.

Keywords: special guardianship, family legislation, child, representation

Prof. dr. sc. **Slađana Aras Kramar**

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Trg Republike Hrvatske 14, 10 000 Zagreb, Hrvatska

E-pošta: saras@pravo.hr

POSTUPAK RADI NADOMJEŠTANJA PRISTANKA NA POSVOJENJE DJETETA

Sažetak

Obiteljski zakon Republike Hrvatske iz 2015. godine propisuje sudski izvanparnični postupak u kojem pristanak za posvojenje djeteta koji bi trebao dati roditelj, odnosno skrbnik djeteta nadomješta odluka suda. Uvođenje posebnog sudskog postupka obrazložilo se potrebom osnaživanja prava na saslušanje svih sudionika s pravnim interesom, općenito nužnošću propisivanja sudske zaštite i njezinih jamstava kao primjerenije s obzirom da se posvojenjem bitno zadire u konvencijsko pravo na obiteljski život. Sudski izvanparnični postupak radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta prepoznat je i kao postupni korak u prenošenju postupka posvojenja u nadležnost suda, što je među susjednim državama u reformskim nastojanjima postigla Slovenija. Materijalnopravne pretpostavke pod kojima pristanak roditelja može nadomjestiti odluka suda se dijelom preklapaju s pretpostavkama sudskog izvanparničnog postupka radi lišenja prava na roditeljsku skrb, kao mjere obiteljskopravne zaštite. Stoga je u doktrini postupak u kojem pristanak roditelja za posvojenje djeteta nadomješta odluka suda nazvan sumarnim postupkom lišenja prava na roditeljsku skrb. Cilj rada je raspraviti određena načelno teorijska, ali i implementacijsko-praktična pitanja postupka radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta. U tom kontekstu analizirat će se stranke u postupku i povezano s time, procesna jamstva prava na saslušanje, dokazni postupak, odluke te pravni lijekovi. U raspravi postupkovnopравnih pitanja nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta odlukom suda uzimaju se u obzir i novine na normativnoj razini, okolnost donošenja Zakona o izvanparničnom postupku Republike Hrvatske iz 2023. godine kao općeg izvora izvanparničnog postupka te (skromna) sudska praksa.

Ključne riječi: pristanak za posvojenje djeteta, roditelj, skrbnik, izvanparnični postupak, Obiteljski zakon, Zakon o izvanparničnom postupku

Slađana Aras Kramar, Ph.D., Full Professor
Faculty of Law, University of Zagreb
14 Republic of Croatia Square, 10 000 Zagreb, Croatia
E-mail: saras@pravo.hr

PROCEDURE FOR REPLACEMENT OF CONSENT TO ADOPTION OF A CHILD

Abstract

The Family Law Act of the Republic of Croatia from 2015 prescribes a non-contentious judicial procedure in which the consent to the adoption of a child that should be given by the parent or guardian of the child is replaced by a court decision. The introduction of a special court procedure was justified by the need to strengthen the right to be heard of all participants with a legal interest, and in general by the necessity of prescribing judicial protection and its guarantees as more appropriate, given that the adoption significantly infringes on the Convention right to family life. The non-contentious judicial procedure for replacing consent for the adoption of a child has also been recognized as a gradual step in transferring the adoption procedure to the jurisdiction of the court, which Slovenia has achieved among neighboring countries in its reform efforts. The substantive legal assumptions under which parental consent can replace a court decision partly overlap with the assumptions of a non-contentious judicial proceeding to deprive a child of the right to parental care, as a measure of family law protection. Therefore, in doctrine, the procedure in which the consent of parents to adopt a child is replaced by a court decision is called a summary procedure for deprivation of the right to parental care. The paper aims to discuss certain theoretical and implementation-practical issues related to the procedure for replacing consent for the adoption of a child. In this context, the parties in the proceedings will be analyzed and related to that, procedural guarantees of the right to a hearing, evidentiary proceedings, decisions, and legal remedies. In discussing the procedural issues of replacing consent for the adoption of a child by a court decision, novelties at the normative level, the circumstances of the adoption of the Act on Extra-Contentious Procedure of the Republic of Croatia from 2023 as a general source of extra-contentious procedure, and (modest) case law are also taken into account.

Keywords: consent to adopt a child, parent, guardian, non-contentious judicial procedure, Family Law Act, Act on Extra-Contentious Procedure

Obiteljsko pravo u regiji: pravna kultura,
zakonodavstvo i praksa

*Family law in the region: legal culture,
legislation and practice*

Prof. dr. sc. **Josip Berdica**

Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Stjepana Radića 13, 31 000 Osijek, Hrvatska

E-pošta: jberdica@pravos.hr

UTJECAJ OBITELJSKOG ZAKONA NA PROMJENE U HRVATSKOJ PRAVNOJ KULTURI

Sažetak

Pravnu kulturu razumijeva se kao „živi organizam“ koji se razvija i mijenja pod utjecajem različitih zakonskih rješenja čiji je cilj unaprijediti društvenu kooperaciju te razvoj institucionalnih obrazaca koji će utjecati na specifične društvene odnose. U izlaganju se kreće od pretpostavke da je aktualni Obiteljski zakon unio određene promjene u pravni sustav te da je unaprijedio rad pravnih institucija. Da bi to bilo uopće moguće, Obiteljski zakon pretpostavlja i kvalitetno pravno znanje. Sve zajedno - praksa pravnoga sustava, pravne institucije i pravno znanje - ključni su dio koncepta pravne kulture o kojoj ovdje želimo razmišljati kroz prizmu utjecaja što ga je na njih izvršio Obiteljski zakon.

Ključne riječi: Obiteljski zakon, pravna kultura, pravno znanje, institucije

Josip Berdica, Ph.D., Full Professor

Faculty of Law, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

13 Stjepan Radić Street, 31 000 Osijek, Croatia

E-mail: jberdica@pravos.hr

THE INFLUENCE OF THE FAMILY LAW ACT ON CHANGES IN CROATIAN LEGAL CULTURE

Abstract

Legal culture is understood as a „living organism“ that develops and changes under the influence of various legislative solutions aimed at enhancing social cooperation and the development of institutional patterns that will affect specific social relationships. The presentation starts from the assumption that the current Family Law Act has introduced certain changes to the legal system and has improved the functioning of legal institutions. For this to be possible at all, the Family Law Act presupposes a high level of legal knowledge. All together – the practice of the legal system, legal institutions, and legal knowledge – constitute a key part of the concept of legal culture, which we aim to consider here through the lens of the impact that the Family Law Act has had on them.

Keywords: Family Law Act, legal culture, legal knowledge, institution

Prof. dr. sc. **Elena Ignovska**

Pravni fakultet „Justinijan Prvi“ Sveučilišta sv. Ćirila i Metoda u Skopju

Bulevar Goce Delčev 9b, 1 000 Skopje, Sjeverna Makedonija

E-pošta: e.ignovska@pf.ukim.edu.mk

REFORMA OBITELJSKOG PRAVA U „ČEKAONICI“: SLUČAJ SJEVERNE MAKEDONIJE

Sažetak

Makedonski Obiteljski zakon, usvojen 1992. godine nakon stjecanja neovisnosti, nastojao je uspostaviti nacionalni identitet, odražavajući pri tome i dalje pravnu tradiciju bivše Jugoslavije. Unatoč brojnim izmjenama s ciljem prilagodbe društvenim i obiteljskim promjenama, reforme su bile parcijalne, ostavljajući normativni okvir zastarjelim u svojoj biti, strukturi i koherentnosti. Već gotovo 15 godina djeluje Povjerenstvo za izradu novoga Građanskog zakonika, uključujući i obiteljsko pravo. Inicijative nevladinih organizacija i građana odnosile su se na pojedina pitanja, poput priznavanja prava posvojene djece da saznaju svoje podrijetlo ili uvođenja zajedničke roditeljske skrbi nakon razvoda braka. Vlada se pritom suočila s više nepovoljnih presuda Europskog suda za ljudska prava, osobito u predmetima vezanim uz skrb nad djecom i izvršenja odluka nakon razvoda braka ili rastave, pravo posvojenih osoba na poštovanje privatnog životate prava na pravno priznanje transrodnih osoba. Ipak, sveobuhvatna reforma ostaje „u čekaonici“. U iščekivanju zakonodavnog preustroja, izlaganje će zauzeti pristup utemeljen na ljudskim pravima u odnosu na ključna pitanja makedonskog obiteljskog prava. Analizirati će se prava djece kroz Konvenciju UN-a o pravima djeteta (KPD), prava ranjivih odraslih osoba kroz Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom (KPOI), kao i šira zaštita privatnog i obiteljskog života kroz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava (EKLJP). Sjeverna Makedonija radi i na implementaciji mehanizama europskog obiteljskog prava i odredbi o pravima djece u nacionalno zakonodavstvo u sklopu procesa europskih integracija. Izlaganje će ukazati na taj proces i njegov mogući utjecaj na reformu, dok će se u naknadno ocijeniti hoće li predstojeći Građanski zakonik zadovoljiti međunarodne standarde zaštite ljudskih prava.

Ključne riječi: obiteljsko pravo, ljudska prava, reforme, Građanski zakonik, Sjeverna Makedonija

Elena Ignovska, Ph.D., Full Professor

Faculty of Law „Iustinianus Primus“, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje

9b Goce Delchev Boulevard, 1 000 Skopje, North Macedonia

E-mail: e.ignovska@pf.ukim.edu.mk

FAMILY LAW REFORMS IN THE „WAITING ROOM“: THE CASE OF NORTH MACEDONIA

Abstract

Macedonian Family Law, adopted in 1992 after independence, sought to establish national authenticity while still reflecting Yugoslav legal traditions. Despite multiple amendments to adapt to evolving societal and familial realities, reforms have been piecemeal, leaving the framework outdated in essence, structure, and coherence. A Commission has been drafting a new Civil Code, including family law, for nearly 15 years. NGOs and citizen initiatives have addressed specific issues, such as granting adopted children the right to know their origins or introducing joint parental responsibilities after divorce. The Government has faced several adverse ECtHR judgments on matters including child custody and enforcement after divorce or separation, right to respect for the private life of adopted persons, and recognition rights of transgender persons. Yet, comprehensive reform remains „in the waiting room“. Pending legislative overhaul, this presentation will take a human rights-based approach to key issues in Macedonian family law. It will examine children's rights through the UN Convention on the Rights of the Child (CRC), the rights of vulnerable adults through the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD), and the broader protection of private and family life through the European Convention on Human Rights (ECHR). North Macedonia is also working to transpose EU family law instruments and children's rights provisions into domestic law as part of EU integration. The presentation will highlight this process and its potential impact on reforms, while the subsequent paper will further assess whether the forthcoming Civil Code will meet international human rights standards.

Keywords: family law, human rights, reforms, Civil Code, North Macedonia

Doc. dr. sc. **Sandra Samardžić**

Pravni fakultet Sveučilišta u Novom Sadu

Trg Dositeja Obradovića 1, 21 000 Novi Sad, Srbija

E-pošta: sandra.samardzic @pf.uns.ac.rs

IZVANBRAČNA ZAJEDNICA U ZAKONODAVSTVU REPUBLIKE SRBIJE: (NE)JEDNAKOST U PRAVIMA

Sažetak

Institut izvanbračne zajednice, koji podrazumijeva zajednički život dvije osobe bez zaključenja braka, bilježi značajan razvoj kako u vremenskom, tako i u prostornom smislu. Od tradicionalnog poimanja kao neformalne zajednice muškarca i žene, razvoj pravne misli i društvenih okolnosti doveo je do mogućnosti njihove registracije, kao i do priznavanja istopolnih izvanbračnih zajednica u pojedinim pravnim sustavima. U Republici Srbiji, položaj izvanbračnih partnera nije pretrpio značajnije promjene u posljednjih nekoliko desetljeća. Iako je na samom početku izostajalo bilo kakvo normativno priznanje izvanbračnih zajednica, tijekom vremena došlo je do njihovog postupnog uključivanja u zakonske i ustavne okvire, pri čemu je taj proces trajao više desetljeća. Stupanjem na snagu Obiteljskog zakona (sr. *Porodičnog zakona*) iz 2005. godine, određeno je da izvanbračni partneri imaju prava i obveze supružnika, prema uvjetima koje taj zakon predviđa. Ova zakonska rješenja dodatno su osnažena Ustavom Republike Srbije iz 2006. godine, koji izrijekom propisuje da se izvanbračna zajednica, u skladu sa zakonom, izjednačava sa bračnom. U praksi je primjetno da pojedini zakoni dosljedno konkretizuju ovu ustavnu odredbu, dok drugi pravni akti i dalje zanemaruju postojanje i značaj izvanbračnih zajednica. Posljednji relevantan pomak u ovom području predstavlja donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom i socijalnom osiguranju (sr. *Zakona o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju*) iz 2019. godine, kojim su izvanbračni partneri izjednačeni sa bračnim u pogledu ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu. Međutim, primjena ove odredbe u praksi otvorila je dodatna pitanja, prvenstveno u vezi s dokazivanjem postojanja izvanbračne zajednice. Jasno je da postoji potreba za usvajanjem novih, sveobuhvatnijih zakonskih rješenja koja će osigurati veću pravnu sigurnost, jednoobraznost u postupanju te preciznije određene kriterije za dokazivanje postojanja izvanbračne zajednice. Također, nužno je razmotriti mogućnosti za daljnje proširenje prava izvanbračnih partnera. Ostaje nadati se da će određeni teorijski prijedlozi i stručne inicijative u dogledno vrijeme biti uzeti u razmatranje od strane zakonodavca.

Ključne riječi: izvanbračna zajednica, brak, Obiteljski zakon, izvanbračni partneri

Sandra Samardžić, Ph.D., Assistant Professor
Faculty of Law, University of Novi Sad
1 Dositej Obradović Square, 21 000 Novi Sad, Serbia
E-mail: sandra.samardzic@pf.uns.ac.rs

COHABITATION IN THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF SERBIA: (IN)EQUALITY OF RIGHTS

Abstract

The institution of cohabitation, which implies the joint life of two persons without marriage, has recorded significant development both in time and in space. From the traditional understanding as an informal union of a man and a woman, the development of legal thought and social circumstances has led to the possibility of their registration, as well as to the recognition of same-sex cohabitation in certain legal systems. In the Republic of Serbia, the position of cohabitants has not undergone significant changes in the last few decades. Although at the very beginning there was no normative recognition of cohabitation, over time, they have gradually been incorporated into the legal and constitutional framework, a process that lasted several decades. With the entry into force of the Family Law Act from 2005, it was determined that cohabitants have the rights and obligations as spouses, according to the conditions stipulated by that law. These legal solutions were further strengthened by the Constitution of the Republic of Serbia from 2006, which explicitly stipulates that cohabitations, in accordance with the law, are equal to marital unions. In practice, it is noticeable that certain laws consistently specify this constitutional provision, while other legal acts continue to ignore the existence and significance of cohabitation. The latest relevant development in this area is the adoption of the Law on Amendments to the Pension and Social Insurance Law Act from 2019, which equates cohabitants with married partners in terms of exercising the right to a family pension. However, the application of this provision in practice has raised additional questions, primarily regarding proving the existence of a cohabitation. It is clear that there is a need to adopt new, more comprehensive legal solutions, which will ensure greater legal certainty, uniformity in procedures, and more precisely defined criteria for proving the existence of cohabitation. It is also necessary to consider the possibilities for further expanding the rights of cohabitants. It remains to be hoped that certain theoretical proposals and expert initiatives will be taken into consideration by the legislator in the near future.

Keywords: cohabitation, marriage, Family Law Act, cohabitants

Izv. prof. dr. sc. **Andelija Tasić**
Pravni fakultet Sveučilišta u Nišu
Trg kralja Aleksandra 11, 18 000 Niš, Srbija
E-pošta: andjelija@prafak.ni.ac.rs

RIZICI „DIGITALNOG“ DJETINJSTVA: PRIVATNOST, EKSPLOATACIJA I NUŽNOST HITNE ZAŠTITE

Sažetak

Sve veća digitalna prisutnost djece sa sobom nosi značajne rizike za njihovu privatnost, identitet i dugoročnu dobrobit. Ovaj rad istražuje višestruke prijetnje s kojima se djeca suočavaju na internetu, uključujući tehnologije prepoznavanja lica, manipulaciju putem *deepfake* sadržaja te neovlašteno dijeljenje osobnih podataka i sadržaja. Poseban naglasak stavlja se na praksu tzv. *sharentinga* – kada roditelji na društvenim mrežama dijele slike i informacije o svojoj djeci, kao i na posljedice činjenice da djeca sama dijele sadržaje na internetu. Dodatni rizici nastaju kada vršnjaci dijele osjetljive materijale koji su im povjereni, često bez pristanka ili svjesnosti o mogućim posljedicama. Paralelno s time, digitalno okruženje postalo je plodno tlo za seksualno uznemiravanje djece, vrbovanje i *cyberbullying*. Zlouporaba slika – bilo da ih dijele roditelji, djeca ili da dospiju u javnost kroz interakciju s vršnjacima – može dovesti do trajnih psiholoških posljedica i rizika od ucjene ili iskorištavanja. Sve veća sofisticiranost generiranih *deepfake* sadržaja putem alata umjetne inteligencije dodatno pojačava ove opasnosti jer omogućuje stvaranje seksualno eksplicitnih materijala s djecom, bez njihova znanja ili pristanka, čime se otvaraju ozbiljna etička i pravna pitanja. Djeca, kao posebno ranjivi digitalni građani, zahtijevaju višu razinu zaštite prema međunarodnom pravu. Ovaj rad razmatra ključne pravne instrumente, uključujući Konvenciju UN-a o pravima djeteta, koja naglašava djetetovo pravo na privatnost, dostojanstvo i zaštitu od nasilja, Opću uredbu o zaštiti podataka (GDPR), koja unutar EU-a uvodi posebne mehanizme zaštite u obradi dječjih podataka, te novousvojeni Akt EU-a o umjetnoj inteligenciji, kojim se reguliraju visokorizični sustavi umjetne inteligencije, poput tehnologija prepoznavanja lica i sustava za generiranje sadržaja. Zajedno, ovi pravni okviri definiraju odgovornost država, tehnoloških kompanija, roditelja i odgojno-obrazovnih djelatnika u osiguravanju zaštite djece u digitalnoj sferi. Analizom presjeka tehnologije, prava i razvoja djece, ovaj rad poziva na holistički i proaktivan pristup zaštiti digitalnih identiteta djece te na stvaranje sigurnijeg *online* okruženja – oslobođenog iskorištavanja, uznemiravanja i zlostavljanja – za buduće generacije.

Ključne riječi: prava djeteta, digitalizacija, *sharenting*, *cyber* nasilje, pravo na privatnost

Anđelija Tasić, Ph.D., Associate Professor
Faculty of Law, University of Niš
11 King Alexander Square, 18 000 Niš, Serbia
E-mail: andjelija@prafak.ni.ac.rs

**„DIGITAL“ CHILDHOOD AT RISK:
PRIVACY, EXPLOITATION, AND THE URGENT NEED FOR PROTECTION**

Abstract

The increasing digital presence of children poses significant risks to their privacy, identity, and long-term well-being. This paper explores the multifaceted threats children face online, including facial recognition technologies, deepfake manipulation, and the unauthorized sharing of personal content. Particular emphasis is placed on the practice of so-called sharenting—where parents share images and information about their children on social media—as well as on the consequences of children independently sharing content online. Additional risks arise when peers share sensitive materials entrusted to them, often without consent or awareness of the potential consequences. In parallel, the digital environment has become a breeding ground for child sexual harassment, grooming, and cyberbullying. Misuse of images – whether shared by parents, by children themselves, or shared publicly by peer interactions – can lead to lasting psychological harm and the risk of blackmail or exploitation. The increasing sophistication of AI-generated deepfakes further amplifies these dangers by enabling the creation of sexually explicit content involving children without their knowledge or consent, posing severe ethical and legal challenges. Children, as particularly vulnerable digital citizens, require a higher standard of protection under international law. This study reviews key legal instruments, including the UN Convention on the Rights of the Child, which emphasizes a child's right to privacy, dignity, and protection from violence, the General Data Protection Regulation (GDPR), which introduces specific safeguards for the processing of children's data within the EU, and the newly adopted EU AI Act, which regulates high-risk AI systems such as facial recognition and content generation technologies. Together, these frameworks outline the responsibilities of governments, tech companies, parents, and educators in safeguarding children in the digital realm. By examining the intersection of technology, law, and child development, this paper calls for a holistic and proactive approach to protecting children's digital identities and fostering safer online environments – free from exploitation, harassment, and abuse – for future generations.

Keywords: children's rights, digitization, sharenting, cyberbullying, right to privacy

Obiteljsko pravo u pravosuđu

Family law in the judiciary

Tijana Kokić, dipl. iur., sutkinja

Općinski građanski sud u Zagrebu, obiteljski odjel

Ulica grada Vukovara 84, 10 000 Zagreb, Hrvatska

E-pošta: tijana.kokic@oszg.pravosudje.hr

OBITELJSKI ZAKON – PRIMJENA U PRAKSI

Sažetak

U radu se daje osvrt na primjenu Obiteljskog zakona iz pozicije obiteljskog suca koji već 16 godina radi isključivo na predmetima iz područja obiteljskog prava, komparacija sa prethodnim obiteljskim zakonima, pravne praznine te preklapanja sa zakonima koji se supsidijarno primjenjuju. Osim toga, ukazuju se i na koji način se trenutno navedeni problemi premošćuju u sudskoj praksi, potreba dopune i izmjene Obiteljskog zakona prema problemima koji su uočeni u njegovoj primjeni proteklih deset godina.

Ključne riječi: Obiteljski zakon, pravne praznine, preklapanje, problemi u primjeni

Tijana Kokić, Master of Laws, judge
Municipal Civil Court in Zagreb, Family Division
84 Vukovar City Street, 10 000 Zagreb, Croatia
E-mail: tijana.kokic@oszg.pravosudje.hr

FAMILY LAW ACT - APPLICATION IN PRACTICE

Abstract

The paper provides an overview of the application of the Family Law Act from the perspective of a family judge who has been working exclusively on family law cases for 16 years. It includes a comparison with previous family law acts, as well as an examination of legal gaps and overlaps with regulations that are applied subsidiarily. Furthermore, it highlights how these issues are currently being addressed in judicial practice, and emphasizes the need for amendments and supplements to the Family Law Act in light of the problems identified during its application over the past decade.

Keywords: Family Law Act, legal gaps, overlapping regulations, problems in implementation

Izv. prof. dr. sc. **Zvonimir Jelinić**

Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Stjepana Radića 13, 31 000 Osijek, Hrvatska

E-pošta: zjelinić@pravos.hr

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U OBITELJSKIM ODNOSIMA: STANJE I PERSPEKTIVA RAZVOJA

Sažetak

Obiteljski odnosi predstavljaju jedno od ključnih područja u kojima građani Republike Hrvatske ostvaruju pravo na besplatnu pravnu pomoć. Statistički podaci nam kazuju da se najveći broj zahtjeva za sekundarnu pravnu pomoć odnosi na različite obiteljske postupke, a ista je situacija i u području primarne pravne pomoći, gdje obiteljskopravna tematika dominira kada je riječ o pravnom savjetovanju i informiranju. Niska paušalna naknada od 200 bodova koja pripada odvjetnicima u postupcima razvoda, uzdržavanja i odlučivanja o tome s kim će živjeti maloljetna djeca, čini te postupke neprivačnim odvjetnicima. Često se takvi predmeti preuzimaju samo kada se očekuje da će postupak biti dovršen brzo, sa svega jednom ili dvije odvjetničke radnje. Takva situacija dodatno ukazuje na potrebu za učinkovitim sustavom besplatne pravne pomoći u obiteljskim stvarima. Iako se postojeći sustav besplatne pravne pomoći može ocijeniti stabilnim u normativom smislu, istina je da je sustav suočen s nizom velikih izazova. Osim prestrogog i dugotrajno neusklađenog imovinskog cenzusa koji sprječava brojne građane u ostvarivanju prava na pravnu pomoć, kao problemi sustava ističu se i neravnomjerna teritorijalna dostupnost pružatelja pravne pomoći te financijske i organizacijske poteškoće unutar sustava. Cilj rada je ukazati na nasušnu potrebu za reformom i modernizacijom sustava besplatne pravne pomoći. Osim prilagodbe imovinskih kriterija, objašnjava se smjer u kojemu bi trebalo preustrojiti sustav besplatne pravne pomoći, predlaže se razvoj specifičnih opće-dostupnih digitalnih alata te se razmatra način na koji bi se unutar projektnih natječaja moglo inzistirati na daljnjoj specijalizaciji pružatelja primarne pravne pomoći u području obiteljskog prava. Time bi se, sasvim sigurno, unaprijedila učinkovitost sustava i ostvarila njegova temeljna svrha, a to je osiguranje jednakog pristupa pravu u najosjetljivijem segmentu društvenih odnosa.

Ključne riječi: besplatna pravna pomoć, obiteljski odnosi, imovinski cenzus, pravno savjetovanje, jednakost pred zakonom

Zvonimir Jelinić, Ph.D., Associate Professor
Faculty of Law, Josipa Juraj Strossmayer University of Osijek
13 Stjepan Radić Street, 31 000 Osijek, Croatia
E-mail: zjelinic@pravos.hr

FREE LEGAL AID IN FAMILY RELATIONS: CURRENT STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Abstract

Family relations represent one of the key areas in which citizens of the Republic of Croatia are entitled to free legal aid. Statistical data indicate that the majority of requests for secondary legal aid relate to various family law proceedings, and the same applies to the field of primary legal aid, where family law issues dominate in terms of legal counseling and information provision. The low flat-rate fee of 200 points allocated to lawyers in proceedings concerning divorce, maintenance, and decisions on the custody of minor children makes these cases unattractive to legal practitioners. Such cases are often taken on only when it is expected that the proceedings will be completed quickly, with just one or two legal actions. This situation further highlights the need for an effective system of free legal aid in family matters. Although the existing free legal aid system can be considered stable in a normative sense, the reality is that it faces several significant challenges. In addition to the overly strict and long-standing misaligned income/assets threshold that prevents many citizens from accessing their right to legal aid, the system also faces problems such as uneven territorial availability of legal aid providers and financial and organizational difficulties within the system. The aim of this paper is to highlight the urgent need for reform and modernization of the free legal aid system. In addition to adjusting the income criteria, the paper outlines the direction in which the free legal aid system should be reorganized, proposes the development of specific publicly accessible digital tools, and considers how project-based calls could be utilized to promote further specialization of primary legal aid providers in the field of family law. This would undoubtedly improve the efficiency of the system and fulfill its fundamental purpose, which is to ensure equal access to justice in the most sensitive segment of social relations.

Keywords: free legal aid, family relations, income threshold, legal counseling, equality before the law

Ivana Mandić, dipl. iur., odvjetnica

Zajednički odvjetnički ured Ivana Mandić & Mirela Džoja Petrić

Kardinala Alojzija Stepinca 7, 31 000 Osijek, Hrvatska

E-pošta: beslicivana@gmail.com

OTVORENA PITANJA IZ SUDSKE PRAKSE U POGLEDU RODITELJSKE SKRBI I OSTVARIVANJA OSOBNIH ODNOSA S DJETETOM

Sažetak

U radu se predstavlja analiza primjene Obiteljskog zakona iz 2015. godine u sudskoj praksi u odnosu na roditeljsku skrb i ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem, u situacijama postojanja smanjenih roditeljskih kompetencija, posljedično čemu nastaju okolnosti u kojima dijete odbija kontakt s roditeljem s kojim ne stanuje. Upravo u tim situacijama sudovi se suočavaju s izazovom kako uravnotežiti pravo roditelja na roditeljsku skrb i održavanje osobnih odnosa s temeljnim načelom najboljeg interesa djeteta. Rad obuhvaća analizu primjene načela najboljeg interesa djeteta kada postoje smanjene roditeljske kompetencije, posljedično kojima dijete odbija susresti se s roditeljem. Među ostalim, razmatraju se otvorena pitanja - gdje povući granicu između prava roditelja i zaštite djeteta, u kojoj mjeri sud treba ograničiti roditeljska prava radi dobrobiti djeteta te kako sudska praksa rješava pitanja otpora djeteta prema jednom od roditelja. Odgovori na ova i slična pitanja prikazuju se kroz recentne sudske odluke, iz perspektive odvjetnika kao punomoćnika jednog od roditelja u postupku.

Ključne riječi: roditeljska skrb, roditeljske kompetencije, održavanje osobnih odnosa sa roditeljem s kojim dijete ne stanuje, interes djeteta, otpor djeteta prema viđanju roditelja

Ivana Mandić, Master of Laws, lawyer

Joint Law Office of Ivana Mandić & Mirela Džoja Petrić

7 Carinal Stepinac Street, 31 000 Osijek, Croatia

E-mail: beslicivana@gmail.com

OPEN ISSUES IN CASE LAW CONCERNING PARENTAL CARE AND THE EXERCISE OF PERSONAL RELATIONS WITH THE CHILD

Abstract

The paper presents an analysis of the application of the Family Law Act from 2015 in case law concerning parental care and the exercise of a child's personal relations with a parent, in situations where there is diminished parental competence, which consequently gives rise to circumstances in which the child refuses contact with the non-custodial parent. It is precisely in these situations that courts face the challenge of balancing the parent's right to parental care and the maintenance of personal relations with the fundamental principle of the best interest of the child. The paper includes an analysis of the application of the best interest of the child principle in cases where there is diminished parental competence, resulting in the child refusing to meet with the parent. Among other issues, the paper examines open questions such as where to draw the line between parental rights and child protection, to what extent the court should limit parental rights for the child's welfare, and how case law addresses cases of a child's resistance to one parent. Answers to these and similar questions are presented through recent court decisions, from the perspective of a lawyer acting as the legal representative of one of the parents in the proceedings.

Keywords: parental care, parental competencies, maintaining personal relations with the non-custodial parent, the best interests of the child, the child's resistance to visiting a parent

Obiteljsko pravo u socijalnom radu

Family law in the social work

Dr. sc. **Gordana Horvat**, asistentica
Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Stjepana Radića 13, 31 000 Osijek, Hrvatska
E-pošta: ghorvat@pravos.hr

RAZVOJ METODA RADA S OBITELJI - OBITELJSKA GRUPNA KONFERENCIJA: MOGUĆNOSTI I PREPREKE

Sažetak

Rad s obitelji u profesiji socijalnog rada zahtjeva multidisciplinarni pristup, ali i punu participaciju aktera koji sudjeluju u zajedničkom stvaranju rješenja za obitelj. Model obiteljske grupne konferencije, koji u Hrvatskoj nije u primjeni, temeljem svjetske prakse pokazuje mogućnosti za pristup obitelji na demokratski, autonoman i inkluzivan način. Metoda se temelji na stvaranju prostora i vremena za okupljanje svih sudionika u radu s obitelji na jednom mjestu, omogućavanju obitelji vremena za samostalnu izradu plana promjene te generiranje resursa iz obiteljske mreže umjesto iz sustava. Dijete je u središtu metode i posebno se pridaje pažnja djetetovoj sigurnosti i zaštiti u procesu, ali i poštivanju prava da se djetetov glas jednako čuje i uvaži u radu s obiteljima. Pravo obitelji da donosi odluku o vlastitom životu i da sudjeluje u odlukama koje ih se tiču zahtjeva interdisciplinarno promatranje ove teme – kroz pravni okvir i socijalni rad. Metoda može biti dio pravne regulative i kao takva jedna od mjera obiteljskopravne zaštite, usmjerena na pristup poštivanja prava obitelji da odluči o svom životu. Nadalje, metoda može biti dio sustava podrške u zajednici kroz razvoj usluga socijalnog rada usmjerenih na rad s obitelji. Razvoj novih metoda i implementacija istih u radu s obiteljima zahtjevan je proces koji mora biti povezan na znanstvenoj, praktičnoj i životnoj razini. Mogućnost za primjenu obiteljske grupne konferencije u Hrvatskoj povezana je s kulturološkim aspektom i načinom provedbe metode, a koji je blizak društvenim običajima i ritualima zajednice u kojoj živimo. Unatoč tome, postoje prepreke koje zahtijevaju dublje razmatranje ove teme na interdisciplinarnoj razini, a s ciljem postizanja promjene koja je nužna u pristupu obiteljima.

Ključne riječi: autonomija, participacija, socijalni rad s obitelji, pravo djeteta, inovativne metode

Gordana Horvat, Ph.D., Teaching Assistant

Faculty of Law Osijek, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

13 Stjepan Radić Street, 31 000 Osijek, Croatia

E-mail: ghorvat@pravos.hr

DEVELOPING METHODS FOR WORKING WITH FAMILIES - FAMILY GROUP CONFERENCE: OPPORTUNITIES AND OBSTACLES

Abstract

Working with families in social work profession requires a multidisciplinary approach, but also the full participation of those affected, who take part in the joint development of solutions for the family. The family group conference model, which is not used in Croatia, illustrates the possibilities for working with families in a democratic, empowering and inclusive way, based on worldwide practice. The method is based on creating a space and time where all participants in working with families can come together in one place, so that families have time to independently develop a plan for change and generate resources from the family network and not from the system. The child is at the center of the method and special attention is paid to the safety and protection of the child in the process, but also to ensuring that the child's voice is equally heard and respected when social workers work with families. The family's right to make decisions about their lives and to participate in decisions that affect them requires an interdisciplinary approach to this issue - through the legal framework and social work. The method can be part of the legal arrangements and thus one of the family law protection measures that focus on the approach of respecting the family's right to make decisions about their lives. In addition, the method can be part of a community support system through the development of social work services that focus on working with families. The development of new methods and their implementation in work with families is a challenging process that needs to be linked on a scientific, practical and real-life level. The possibility of using family group conference in Croatia is related to the cultural aspect and the way of implementing the method, which is close to the social customs and rituals of the community in which we live. Nevertheless, there are obstacles that require a deeper consideration of this topic on an interdisciplinary level in order to achieve the necessary change in approaches to families.

Keywords: autonomy, participation, social work with families, children's rights, innovative methods

Darijo Jurišić, univ. mag. iur., univ. spec. admin. publ.
Pravobranitelj za osobe s invaliditetom
Savska cesta 41/3, 10 000 Zagreb, Hrvatska
E-pošta: darijo.jurismic@posi.hr

LIŠAVANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI I SKRBNIŠTVO - OD ZAŠTITE DO POVREDE PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM

Sažetak

Republika Hrvatska ima tradicionalni sustav skrbništva koji nije usklađen s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom, koja zahtijeva uvođenje sustava odlučivanja uz podršku. Izmjenama obiteljskog zakonodavstva 2014. godine unesene su neke pozitivne promjene u sustav skrbništva, s ciljem zaštite prava osoba za koje su pokrenuti postupci lišavanja poslovne sposobnosti. Unutar postojećeg zakonodavstva, izmjenom prakse postupanja, moguće je primjenom temeljnih načela skrbništva - načela supsidijarnosti, razmjernosti i osobne autonomije unaprijediti sustav, s ciljem što je moguće manjeg zadiranja u temeljna ljudska prava pojedinca, uz istovremeno osiguravanje potrebne zaštite. S tim u vezi, osobe za koje je pokrenut postupak lišenja poslovne sposobnosti trebaju imati učinkovito zastupanje posebnog skrbnika, odnosno njegova uloga trebala bi biti zastupati pred sudom mišljenje i želje osobe za koju se postupak vodi, a ne zastupati svoje vlastito mišljenje i ono što on smatra najboljim štićenikovim interesom. Pravobranitelj je kroz pritužbe upoznat da su skrbnici u postupku često pasivni i ne zastupaju mišljenje i želje osobe za koju se postupak vodi. Dugotrajnost postupaka za lišavanje i vraćanje poslovne sposobnosti dovodi do ugrožavanja prava i interesa osoba s invaliditetom, na što često ukazuju članovi njihovih obitelji. Stoga bi postupke odlučivanja o poslovnoj sposobnosti trebalo učiniti žurnima. Lišavanje poslovne sposobnosti usko je vezano uz prisilnu institucionalizaciju osoba s invaliditetom, posebno onih sa psiho-socijalnim teškoćama, kojima je u instituciji oduzeta sloboda i koji bez suglasnosti skrbnika iz iste ne mogu izaći. Zaključno, Hrvatska je ostvarila značajan napredak u zakonodavnom okviru, ali još uvijek nije u potpunosti ispunila zahtjeve međunarodnih standarda, posebice u primjeni podrške pri donošenju odluka i unaprjeđenju položaja osoba s invaliditetom u sustavu skrbništva. Do izmjene zakonodavstva, potrebno je raditi da unaprjeđenju postojeće prakse.

Ključne riječi: odlučivanje uz podršku, temeljna načela skrbništva, učinkovito zastupanje, dugotrajnost postupaka, institucionalizacija

Darijo Jurišić, Master of Laws, University Specialist in Public Administration
Ombudsman for Persons with Disabilities
41/3 Savska Street, 10 000 Zagreb, Croatia
E-mail: darijo.jurisc@posi.hr

DEPRIVATION OF LEGAL CAPACITY AND GUARDIANSHIP – FROM PROTECTION TO VIOLATION OF THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES

Abstract

The Republic of Croatia has a traditional guardianship system that is not aligned with the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities, which requires the introduction of a supported decision-making framework. Amendments to the family legislation in 2014 introduced certain positive changes to the guardianship system, aimed at protecting the rights of individuals subject to proceedings for deprivation of legal capacity. Within the existing legislation, by amending procedural practices, it is possible to improve the system through the application of the fundamental principles of guardianship – namely, the principles of subsidiarity, proportionality, and personal autonomy – with the aim of minimizing interference with an individual's fundamental human rights while simultaneously ensuring the necessary protection. In this context, individuals subject to proceedings for deprivation of legal capacity should be effectively represented by a special guardian, whose role is to represent the views and wishes of the person concerned before the court, rather than to represent their own opinion or what they consider to be in the ward's best interest. The Ombudsman has been informed through complaints that guardians in such proceedings are often passive and fail to represent the views and wishes of the person concerned. The prolonged duration of proceedings for the deprivation and restoration of legal capacity endangers the rights and interests of persons with disabilities, as is often highlighted by their family members. The deprivation of legal capacity is closely linked to the forced institutionalization of persons with disabilities, particularly those with psychosocial difficulties, who are deprived of their freedom within the institution and cannot leave without the consent of their guardian. In conclusion, Croatia has made significant progress in its legislative framework, but it has not yet fully met the requirements of international standards, particularly regarding the implementation of supported decision-making and the improvement of the position of persons with disabilities within the guardianship system. Before legislative amendments, it is necessary to work on improving existing practices.

Keywords: supported decision-making, fundamental principles of guardianship, effective representation, prolonged proceedings, institutionalization

Lana Lukačić, dipl. psiholog

Hrvatski zavod za socijalni rad, područni ured Samobor

Savke Dabčević Kučar 2, 10 430 Samobor, Hrvatska

E-pošta: Lana.Lukacic@socskrb.hr

PRIMJENA OBITELJSKOG ZAKONA IZ PERSPEKTIVE SOCIJALNOG RADA: PREDNOSTI I IZAZOVI

Sažetak

Obiteljski zakon Republike Hrvatske propisuje rad stručnjaka socijalnog rada jer određuje okvir u kojem se štite prava djece, roditelja, obitelji te osoba koje zbog zdravstvenih teškoća nisu u stanju štititi svoja prava i interese zbog čega su pod skrbničkom zaštitom. Iz perspektive socijalne skrbi, prednosti su jasne – Obiteljski zakon naglašava najbolji interes djeteta, pravo na sigurnost, zaštitu od nasilja i važnost ostvarivanja osobnih odnosa s oba roditelja. Kako bi se ispitala primjena Obiteljskog zakona u praksi stručnih radnika Hrvatskog zavoda za socijalni rad, provedeno je anketno istraživanje s pitanjima otvorenog tipa kojima su ispitana njihova mišljenja. Dobiveni podaci obrađeni su kvalitativnom analizom sadržaja te ukazuju da se pozitivne promjene u primjeni Obiteljskog zakona očituju u većem naglasku na postupak obveznog savjetovanja, medijaciju i dogovor među roditeljima vezano uz dijete, čime se nastoje izbjeći dugotrajni sudski postupci. Također, sve više se prepoznaje važnost timskog odlučivanja (socijalnog radnika, psihologa, pravnika) u donošenju odluka vezanih uz roditeljsku skrb.

Ipak, u praksi postoje određene praznine i poteškoće vezane uz samu primjenu Obiteljskog zakona. Kao najveći izazov nameće se suradnja s pravosudnim tijelima i koordinacija u razmijeni informacija sa sudbenim tijelima što može utjecati na učinkovitost i pravovremenost postupaka. Osim toga, zbog migracijskog kretanja stanovništva i povećanog broja stranih radnika, Republika Hrvatska suočena je s velikim brojem stranaca od kojih neki postupak razvoda braka pokreću pred hrvatskim sudovima. U ovim slučajevima, rad stručnih radnika propisan je i čl. 14. Zakona o općem upravnom postupku, odnosno kao teškoće u primjeni Obiteljskog zakona navode se nepoznavanje jezika te ograničena primjena psihodijagnostičkih sredstava, što može utjecati na dugotrajnost postupanja ili donošenje odluka u kojima se nije mogla utvrditi obiteljska dinamika, a koja se tiče skrbi o djetetu (statusno pitanje).

Ministarstvo rada mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike uložilo je značajne napore kako bi primjena Obiteljskog zakona zaživjela i u praksi. Kao pomoć stručnim radnicima, izrađene su smjernice i priručnici za zaštitu dobrobiti djece, razvijen je instrumentarij socijalnog rada te su provedene edukacije stručnih radnika. Osnovana je i Akademija socijalne skrbi kao javna ustanova s ciljem početnog i kontinuiranog usavršavanja stručnjaka u djelatnosti socijalne skrbi, kao i organizacije i provođenja supervizije.

Zaključno, iako je Obiteljski zakon donio značajan napredak u zaštiti prava djece i obitelji, njegova primjena još uvijek nosi niz izazova. Kako bi se isti smanjili, potrebno je dodatno educirati stručne radnike, unaprijediti međuresornu suradnju te osigurati učinkovitiju provedbu odluka kako bi se ostvarila stvarna svrha Obiteljskog zakona – zaštita i jačanje obitelji.

Ključne riječi: Obiteljski zakon, obvezno savjetovanje, suradnja s drugim tijelima, edukacije

Lana Lukačić, Master of Psychology

Croatian Institute for Social Work, Field Office Samobor

2 Savka Dabčević Kučar Street, 10 430 Samobor, Croatia

E-mail: Lana.Lukacic@socskrb.hr

APPLICATION OF THE FAMILY LAW ACT FROM THE PERSPECTIVE OF SOCIAL WORK: ADVANTAGES AND CHALLENGES

Abstract

The Family Law Act of the Republic of Croatia regulates the work of social work professionals, as it establishes the framework within which the rights of children, parents, families, and individuals who, due to health-related difficulties, cannot protect their own rights and interests—and are therefore placed under guardianship—are safeguarded. From the perspective of social welfare, the advantages are evident – the Family Law Act emphasizes the best interest of the child, the right to safety, protection from violence, and the importance of maintaining personal relationships with both parents. To examine the application of the Family Law Act in the practice of professionals at the Croatian Institute for Social Work, a survey with open-ended questions was conducted to gather their opinions and perspectives. The collected data were analyzed using qualitative content analysis, indicating that positive changes in the implementation of the Family Law Act are reflected in a greater emphasis on mandatory counseling, mediation, and parental agreements concerning the child, thereby aiming to avoid lengthy court proceedings.

Furthermore, there is an increasing recognition of the importance of interdisciplinary decision-making— involving social workers, psychologists, and legal professionals— in matters related to parental care. However, in practice, certain gaps and challenges persist concerning the actual application of the Family Law Act. The greatest challenge lies in collaborating with judicial authorities and the coordinating the exchange of information with courts, which can impact the efficiency and timeliness of proceedings. Moreover, due to population migration and the increasing number of foreign workers, the Republic of Croatia faces a significant number of foreigners, some of whom initiate divorce proceedings before Croatian courts. In such cases, the work of professionals is also governed by Article 14 of the General Administrative Procedure Act. Challenges in applying the Family Law Act include language barriers and the limited applicability of psychodiagnostic tools, which may affect the duration of proceedings or the ability to make decisions when the family dynamics relevant to child care (a status-related issue) cannot be fully established.

The Ministry of Labour, Pension System, Family, and Social Policy has made significant efforts to ensure that the implementation of the Family Law Act is fully realized in practice. To support social work professionals, guidelines and manuals for the protection of child welfare have been developed, a social work toolkit has been established, and training programs for practitioners have been conducted. The Academy of Social Work has also been established as

a public institution with the aim of providing initial and continuous professional development for social work specialists, as well as organizing and conducting supervision.

In conclusion, although the Family Law Act has brought significant progress in protecting the rights of children and families, its implementation still faces a range of challenges. To mitigate these challenges, it is necessary to provide further training for professionals, enhance interdepartmental cooperation, and ensure more effective implementation of decisions, thereby achieving the true purpose of the Family Law Act – the protection and strengthening of families.

Keywords: Family Law Act, mandatory counseling, collaboration with other authorities, professional training

Iva Jovović, dipl. soc. radnica
Udruga za unaprjeđenje kvalitete življenja LET
Ratarska 7, 10 000 Zagreb, Hrvatska
E-pošta: iva.jovović@udruga-let.hr

ISKUSTVA RADA UDRUGE LET S JEDNORODITELJSKIM OBITELJIMA

Sažetak

Udruga LET provodi program pomoći jednoroditeljskim obiteljima kontinuirano od 2004. godine kroz različite aktivnosti (pružanje podrške i savjetovanja, besplatna pravna pomoć, osmišljavanje suvremenih zakonodavnih rješenja za zaštitu prava djece i roditelja, organiziranje radionica i grupa podrške, vođenje portala www.samohrani.com, izdavanje publikacija, provođenje istraživanja, organiziranje, umrežavanje, itd.). Glavni problemi s kojima se jednoroditeljske obitelji susreću te sukladno tome postavljaju pitanja stručnjacima iz udruge LET su: *i*) neadekvatna definicija samostalnog roditeljstva (broji roditelji pogrešno interpretiraju značenje samostalnog roditeljstva i smatraju da su u tim slučajevima sve odluke o djeci na njima); *ii*) izbjegavanje izrade Plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi od strane izvanbračnih partnera; *iii*) izbjegavanje evidentiranja promjena u Planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (npr. promjena roditelja sa kojim dijete živi, promjena rasporeda viđanja djece, itd.); *iv*) izbjegavanje plaćanja uzdržavanja djece (djelomično riješeno Zakonom o privremenom uzdržavanju); *v*) izbjegavanje viđanja djece (za što ne postoje sankcije); *vi*) zajednički postupak savjetovanja i informiranja roditelja o nužnosti donošenja Plana o zajedničkoj skrbi pri područnom uredu Hrvatskog zavoda za socijalni rad (zahtijevaju da, bez obzira što nije bilo nasilja u obitelji, svakom roditelju pristupe individualno, a ne zajedno s drugim roditeljem); *vii*) brojni roditelji ne razumiju da prema Zakonu o socijalnoj skrbi nisu samohrani roditelji, već razvedeni, te je potrebno bolje obrazložiti definiciju jednoroditeljske obitelji u zakonu; *viii*) uzdržavanje unučadi od strane bake i djedova - nakon donošenja Zakona o privremenom uzdržavanju 2014. godine, bilo je neophodno pokrenuti postupak za njihovo uzdržavanje prije pokretanja postupka o privremenom uzdržavanju; u međuvremenu, ta je mjera ostala na snazi, ali se više od roditelja koji živi sa djetetom ne očekuje da tuže bake i djedove; *ix*) trebalo bi zakonski regulirati da sudovi prate Odluku o tablici o prosječnim potrebama maloljetnog djeteta pri donošenju sudske odluke o visini iznosa uzdržavanja djece osim u iznimnim slučajevima i ograničiti trajanje te odluke.

Ključne riječi: jednoroditeljska obitelj, obiteljskopravna zaštita, udruge

Iva Jovović, Graduate Social Worker
Life Quality Improvement Organisation FLIGHT
7 Ratarska Street, 10 000 Zagreb, Croatia
E-mail: iva.jovović@udruga-let.hr

EXPERIENCE OF THE ASSOCIATION FLIGHT IN WORKING WITH SINGLE-PARENT FAMILIES

Abstract

Since 2004, the FLIGHT Association has continuously implemented a program to assist single-parent families through various activities, including providing support and counseling, offering free legal aid, developing modern legislative solutions to protect the rights of children and parents, organizing workshops and support groups, managing the portal www.samohrani.com, publishing materials, conducting research, and facilitating networking and organizational initiatives. The main problems faced by single-parent families, which accordingly lead them to seek advice from experts at the FLIGHT Association, are: *i*) inadequate definition of single parenthood (many parents misinterpret the meaning of single parenthood and believe that in such cases all decisions regarding the child rest solely with them); *ii*) avoidance of creating a Joint Parental Care Plan by unmarried partners; *iii*) failure to record changes in the Joint Parental Care Plan (e.g., changes in the parent with whom the child resides, modifications to the visitation schedule, etc.); *iv*) avoidance of child support payments (partially addressed by the Act on Temporary Maintenance); *v*) non-compliance with child visitation orders (no sanctions in place); *vi*) joint procedure for advising and informing parents about the necessity of creating a Joint Care Plan at the field office of the Croatian Institute for Social Work (they require that, even in the absence of domestic violence, each parent is approached individually rather than together with the other parent); *vii*) many parents do not understand that, under the Social Welfare Act, it is not only single parents but also divorced parents who qualify, highlighting the need for a clearer explanation of the definition of a single-parent family in the law; *viii*) grandparents' maintenance of grandchildren – following the adoption of the Act on Temporary Maintenance in 2014, it was necessary to initiate a maintenance procedure against them before starting a temporary maintenance procedure; in the meantime, this requirement has remained in effect, but it is no longer expected of the parent living with the child to sue the grandparents; *ix*) it should be legally regulated that courts take into account the Decision on the Table of Average Needs of a Minor Child when determining the amount of child support, except in exceptional cases, and that the duration of such a decision be limited.

Keywords: single-parent family, family law protection, associations

Zaštita djece u pravu i socijalnom radu

Child protection in law and social work

Prof. dr. sc. **Dejan Mickovik**
Pravni fakultet „Justinijan Prvi“
Sveučilišta Sv. Ćirila i Metoda u Skopju
Bulevar Goce Delčev 9b, 1 000 Skopje,
Sjeverna Makedonija
E-pošta: dejanmickovik@yahoo.com

Izv. prof. dr. sc. **Milica Shutova**
Pravni fakultet Sveučilišta Goce Delčev
u Štipu
Krste Misirkov 10a, 2 000 Štip, Sjeverna
Makedonija
E-pošta: milica.sutova@ugd.edu.mk

NAJBOLJI INTERES DJETETA U SUVREMENIM ZAKONODAVSTVIMA

Sažetak

Načelo najboljeg interesa djeteta jedno je od najznačajnijih načela kada su u pitanju prava i interesi djeteta. Ovo načelo sadržano je u Konvenciji UN-a o pravima djeteta, koja u članku 3. propisuje: „U svim akcijama koje u svezi s djecom poduzimaju javne ili privatne ustanove socijalne skrbi, sudovi, državna upravna ili zakonodavna tijela, mora se prvenstveno voditi računa o interesima djeteta.“ Premda se smatra jednim od najznačajnijih načela kada se radi o pravima djeteta, načelo najboljeg interesa djeteta uzrokuje brojne pravne, etičke i moralne dileme koje proizilaze iz različitih tumačenja. Osim toga, ove su dileme uzrokovane i postojanjem različitih kultura, pravnih tradicija i različitih mišljenja pojedinih sudova. Upravo zbog toga, umjesto da osigura najsigurniju i najznačajniju zaštitu prava djeteta, ovo načelo često dovodi do sukoba između roditelja, državnih tijela i sudova, što uvelike otežava ostvarivanje njegovog temeljnog cilja – zaštita prava i interesa djeteta. U ovom radu autori daju pregled svih značajnih teorijskih i pravnih mišljenja te stavova o pravnoj prirodi i primjeni načela najboljeg interesa djeteta. Analizira se regulacija i primjena načela najboljeg interesa djeteta u najznačajnijim međunarodnim dokumentima, kao i u suvremenim zakonodavstvima. Pored toga, autori daju pregled i najznačajnijih odluka Europskog suda za ljudska prava koje se odnose na načelo najboljeg interesa djeteta, kao što su odluke u predmetima *Neulinger i Shuruk protiv Švicarske*, *X protiv Latvije*, *Sommerfeld protiv Njemačke*, *Strand Lobben i drugi protiv Norveške* i *Jeunesse protiv Nizozemske*. Uz analizu sudske prakse Europskog suda za ljudska prava, autori prikazuju i najznačajnije odluke Vrhovnog suda SAD-a koje se odnose na primjenu načela najboljeg interesa djeteta, kao što su odluke u predmetima *Troxel protiv Granville*, *Santosky protiv Kramer*, *Stanley protiv Illinois*, *Lehr protiv Robertson* i *Palmore protiv Sidoti*. Zaključno, temeljem analize pravne teorije, sudske prakse i pravnog uređenja načela najboljeg interesa djeteta u suvremenim zakonodavstvima, autori daju prijedloge koji se odnose na praktičnu primjenu ovog načela u suvremenim društvima.

Ključne riječi: mišljenje djeteta, razvod, roditeljska odgovornost, najbolji interes djeteta

Dejan Mickovik, Ph.D., Full Professor
Faculty of Law „Iustinianus Primus“, Ss.
Cyril and Methodius University in Skopje
9b Goce Delchev Boulevard, 1 000 Skopje,
North Macedonia
E-mail: dejanmickovik@yahoo.com

Milica Shutova, Ph.D., Associate
Professor
Faculty of Law, Goce Delchev University
of Stip
10a Krsta Misirkov Street, 2 000 Stip,
North Macedonia
E-mail: milica.sutova@ugd.edu.mk

THE BEST INTEREST OF THE CHILD IN CONTEMPORARY LEGISLATION

Abstract

The principle of the best interest of the child is one of the most important principles concerning the rights and interests of the child. This principle is enshrined in the UN Convention on the Rights of the Child, which states in Article 3: „In all actions concerning children, whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration.” Although it is considered one of the most important principles in the domain of children’s rights, the principle of the best interests of the child generates numerous legal, ethical, and moral dilemmas arising from divergent interpretations. Moreover, these dilemmas are also caused by the existence of diverse cultures, legal traditions, and divergent judicial opinions. Precisely for this reason, instead of ensuring the most effective and robust protection of children’s rights, this principle often gives rise to conflicts between parents, state authorities, and courts, significantly hindering the achievement of its primary objective – the protection of the rights and interests of the child. In this paper, the authors provide an overview of the most significant theoretical and legal opinions and perspectives concerning the legal nature and application of the principle of the best interest of the child. The regulation and application of the principle of the best interest of the child are analyzed in both the most significant international instruments and contemporary national legislations. Furthermore, the authors provide an overview of the most significant decisions of the European Court of Human Rights concerning the principle of the best interests of the child, including the cases *Neulinger and Shuruk v. Switzerland*, *X v. Latvia*, *Sommerfeld v. Germany*, *Strand Lobben and Others v. Norway*, and *Jeunesse v. The Netherlands*. In addition to analyzing the case law of the European Court of Human Rights, the authors present the most significant decisions of the U.S. Supreme Court concerning the application of the principle of the best interests of the child, including the cases *Troxel v. Granville*, *Santosky v. Kramer*, *Stanley v. Illinois*, *Lehr v. Robertson*, and *Palmore v. Sidoti*. Finally, based on an analysis of legal theory, case law, and the legal framework governing the principle of the best interests of the child in contemporary legislation, the authors offer recommendations regarding the practical application of this principle in modern societies.

Keywords: child's opinion, divorce, parental responsibility, best interest of the child

Izv. prof. dr. sc. **Jasmina Bešlagić**

Pravni fakultet Sveučilišta u Bihaću

Džanića mahala 68, 77 000 Bihać, Bosna i Hercegovina

E-pošta: jasmina.beslagic@unbi.ba

PROSJAČENJE I PRISILNI RAD NA ULICI KAO OBLIK ISKORIŠTAVANJA DJECE U BOSNI I HERCEGOVINI

Sažetak

Trgovina ljudima u Bosni i Hercegovini posebno je izražen problem, dok su prosjačenje i prisilni rad djece na ulici, kao jedan od njezinih pojava, najzastupljeniji oblik iskorištavanja djece u Bosni i Hercegovini. Razlog za to temelji se na činjenici da je bosansko-hercegovačko društvo siromašno i ekonomsko-socijalno nerazvijeno, dok je društveno-pravni sustav nestabilan i nesiguran za pojedince. Stoga su prosjačenje i prisilni rad djece na ulici učestale pojave, zbog čega su takvi prizori postali gotovo uobičajeni u bosansko-hercegovačkim gradovima. Najreprezentativniji podaci o učestalosti pojave prosjačenja i prisilnog rada djece na ulici su prikazani u posebnim izvještajima Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine. U izvještajima se ističe da, osim što se radi o teškim kaznenim djelima s dalekosežnim negativnim posljedicama za društvo, ove pojave imaju drastičan utjecaj na psihosocijalno stanje djeteta te na obitelj u cjelini. Jedan od načina prevencije i eliminacije prosjačenja i prisilnog rada djece na ulici je obveza uvođenja besplatnog, obveznog, dostupnog i univerzalnog obrazovanja, kao i implementacija međunarodnih radno-pravnih i kazneno-pravnih standarda u ovom području u nacionalno zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Ključne riječi: prosjačenje, prisilni rad, dječji rad, iskorištavanje, Bosna i Hercegovina

Jasmina Bešlić, Ph.D., Associate Professor
Faculty of Law, University of Bihać
68 Džanića Mahala, 77 000 Bihać, Bosnia and Herzegovina
E-mail: jasmina.beslagic@unbi.ba

BEGGING AND FORCED LABOR ON THE STREETS AS A FORM OF CHILD EXPLOITATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Abstract

Human trafficking in Bosnia and Herzegovina is a particularly pronounced problem, while begging and forced labor of children on the streets, as one of its manifestations, represent the most prevalent form of child exploitation in Bosnia and Herzegovina. The reason for this lies in the fact that Bosnian-Herzegovinian society is impoverished and economically and socially underdeveloped, while the socio-legal system is unstable and insecure for individuals. Consequently, child begging and forced labor on the streets are frequent occurrences, making such scenes almost commonplace in cities across Bosnia and Herzegovina. The most representative data on the prevalence of child begging and forced labor on the streets are presented in special reports by the Institution of the Ombudsman for Human Rights of Bosnia and Herzegovina. Reports emphasize that, in addition to constituting serious criminal offenses with far-reaching negative consequences for society, these phenomena have a drastic impact on the psychosocial well-being of the child as well as on the family as a whole. One of the methods for preventing and eliminating child begging and forced labor on the streets is the obligation to introduce free, compulsory, accessible, and universal education, as well as the implementation of international labor law and criminal law standards in this area into the national legislation of Bosnia and Herzegovina.

Keywords: begging, forced labor, child labor, exploitation, Bosnia and Herzegovina

Valentino Kuzelj, mag. iur.

Specijalna bolnica za medicinsku
rehabilitaciju Krapinske Toplice
Gajeva 2, 49 217 Krapinske Toplice,
Hrvatska

E-pošta: valentino.kuzelj01@gmail.com

Danijel Javorić Barić, mag. iur.

Specijalna bolnica za medicinsku
rehabilitaciju Krapinske Toplice
Gajeva 2, 49 217 Krapinske Toplice,
Hrvatska

E-pošta: javoric.baric@gmail.com

Danijela Barić, mag. med. techn.

Specijalna bolnica za medicinsku
rehabilitaciju Krapinske Toplice
Gajeva 2, 49 217 Krapinske Toplice,
Hrvatska

E-pošta: danijela.baric@sbkt.hr

ZAŠTITA ŽIVOTA I ZDRAVLJA KAO AUTONOMNO PRAVO DJETETA: OGRANIČENJE RODITELJSKIH PRAVA JEHOVINIH SVJEDOKA NA ODLUČIVANJE O ZDRAVSTVENOJ SKRBI ZA DIJETE

Sažetak

Izlaganje je posvećeno promatranju latentnog sukoba između prava roditelja da odlučuju o (zdravstvenoj) dobrobiti djeteta i njihovu vjerskom odgoju te zaštite zdravlja i života djeteta u specifičnom kontekstu odbijanja transfuzije krvi djeci Jehovinih svjedoka. Adekvatna obrada navedenog pitanja zahtijeva interdisciplinarnan pristup, i to s gledišta pravne (ustavnog i obiteljskog prava) i medicinske (napose medicinske etike) znanosti te se, u tom smislu, predmet ovoga izlaganja sagledava s više aspekata. Prvo, s aspekta balansiranja (odvagivanja) između ustavnog prava na život i zdravlje djeteta te ustavnog prava roditelja da slobodno odlučuju o (vjerskom) odgoju djeteta. U tom se kontekstu posebna pažnja posvećuje ispitivanju granica prava države da štiti život i zdravlje djece (maloljetnika) – i protiv volje roditelja. Pritom se, pri provedbi testa razmjernosti, kao ključno pitanje uvodi ono (ne)dostupnosti i (ne)djelotvornosti alternativnih metoda liječenja (koje ne zahtijevaju transfuziju krvi). Drugo, navedeno se pitanje sagledava i u svjetlu prakse Europskog suda za ljudska prava vezano uz prava Jehovinih svjedoka na odbijanje (vlastita) liječenja te se ispituju granice prihvatljivosti združenog čitanja takva prava s pravima iz roditeljske skrbi, a čime se *de facto* kreira novo pravo roditelja, naime, da odlučuju o životu i zdravlju djeteta. Napokon, kao treće, u raspravu se uvodi i pitanje medicinske etike i prava na priziv savjesti liječnika i medicinskog osoblja općenito te legitimnosti pravne prisile liječnika na apstiniranje od pružanja (potencijalno spasonosne) zdravstvene njege maloljetnom pacijentu (djetetu). Time se ujedno propituju i granice priziva savjesti kao negativnog prava – koje od liječnika otklanja zahtjev za afirmativnim postupanjem, odnosno opravdava nečinjenje – s obzirom na to da u

promatranom slučaju savjest liječniku nalaže afirmativno postupanje, odnosno činjenje u svrhu zaštite života i zdravlja djeteta.

Ključne riječi: zdravlje i dobrobit djeteta, pravo na život i zdravlje, roditeljska skrb, Jehovini svjedoci, transfuzija krvi

Valentino Kuzelj, Master of Laws
Special Hospital for Medical
Rehabilitation Krapinske Toplice
2 Gajeva Street, 49 217 Krapinske Toplice,
Croatia
E-mail: valentino.kuzelj01@gmail.com

Danijel Javorić Barić, Master of Laws
Special Hospital for Medical
Rehabilitation Krapinske Toplice
2 Gajeva Street, 49 217 Krapinske
Toplice, Croatia
E-mail: javoric.baric@gmail.com

Danijela Barić, Master of Medical
Technology
Special Hospital for Medical
Rehabilitation Krapinske Toplice
2 Gajeva Street, 49 217 Krapinske Toplice,
Croatia
E-mail: danijela.baric@sbkt.hr

PROTECTION OF LIFE AND HEALTH AS AN AUTONOMOUS CHILD'S RIGHT: LIMITATION OF JEHOVAH'S WITNESSES' PARENTAL RIGHTS TO MAKE DECISIONS REGARDING A CHILD'S HEALTHCARE

Abstract

The presentation addresses the latent conflict between parents' rights to make decisions regarding the (health-related) welfare of their child and their religious upbringing, and the protection of the child's life and health in the specific context of blood transfusion refusal for children of Jehovah's Witnesses. Proper analysis of this issue requires an interdisciplinary approach, encompassing both legal (constitutional and family law) and medical (particularly medical ethics) perspectives. Accordingly, the subject is examined from multiple perspectives. First, from the perspective of balancing the constitutional right of the child to life and health against the constitutional right of parents to freely determine the (religious) upbringing of the child. In this context, particular attention is given to exploring the limits of the state's authority to protect the life and health of minors — even against the parents' will. In applying the proportionality test, a central issue concerns the (un)availability and (in)effectiveness of alternative treatment methods (that do not require blood transfusion). Second, this issue is also examined in light of the case law of the European Court of Human Rights concerning the rights of Jehovah's Witnesses to refuse (their own) medical treatment, and the limits of reconciling such rights with parental rights are assessed, thereby *de facto* creating a new parental right, namely, the right to decide on the life and health of the child. Finally, as a third aspect, the discussion addresses the issue of medical ethics and the right to conscientious objection of physicians and medical personnel in general, as well as the legitimacy of legally compelling physicians to abstain from providing (potentially life-saving) medical treatment to a minor

patient (child). This also calls into question the boundaries of conscientious objection as a negative right – which exempts physicians from the obligation of affirmative action, thereby justifying inaction – bearing in mind that, in the case under consideration, the physician's conscience mandates affirmative action, namely, acting for the purpose of safeguarding the life and health of the child.

Keywords: health and well-being of the child, right to life and health, parental care, Jehovah's Witnesses, blood transfusion

Razvoj obiteljskog prava u regiji
Development of family law in the region

Prof. dr. sc. **Dragana Šćepović**

Fakultet političkih nauka Sveučilišta u Banja Luci, Katedra za socijalni rad

Bulevar Petra Bojovića 1a, 78 000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina

E-pošta: dragana.scepovic@fpn.unibl.org

REFORMA OBITELJSKOG PRAVA U REPUBLICI SRPSKOJ

Sažetak

U Republici Srpskoj 2002. godine usvojen je Obiteljski zakon (sr. *Porodični zakon*) koji je, uz određene izmjene, bio na snazi više od dva desetljeća. Nedostaci uočeni u teoriji i praksi, ukazivali su na neophodnost reformiranja pojedinih instituta obiteljskog zakonodavstva s ciljem unaprjeđenja obiteljskopравnih odnosa, odnosa između bračnih i izvanbračnih drugova, roditelja i djeteta, posvojitelja i posvojenika, skrbnika i štićenika, unaprjeđenja odnosa između srodnika u bračnoj, izvanbračnoj ili posvojiteljskoj obitelji, te uređenja postupaka nadležnih tijela u vezi s obiteljskim odnosima i skrbništvom.

U rujnu 2023. godine na snagu je stupio novi Obiteljski zakon (sr. *Porodični zakon*), kojim su unaprijeđeni postojeći te uvedeni novi modeli zaštite djeteta i obitelji. Kao najznačajnije novine inkorporirane u tekst Obiteljskog zakona ističu se: definiranje posebne zaštite djeteta, na način da je u svim pitanjima koja se tiču djeteta, svatko dužan postupati u skladu s najboljim interesom djeteta; precizirano je pravo djeteta na slobodno izražavanje mišljenja u sudskom i upravnom postupku; redefiniran je pojam izvanbračne zajednice; uveden je novi institut zajedničkog ostvarivanja roditeljske skrbi i nakon razvoda braka; normativno je unaprijeđeno održavanje osobnih odnosa između djeteta i roditelja s kojima dijete ne stanuje i ostalih srodnika; precizirana je odredba u kojoj se propisuje kada sud može vratiti roditeljsko pravo roditelju; povećana je dobna granica za potpuno posvojenje; predviđena je uspostava Jedinstvenog osobnog registra posvojenja (sr. *Jedinstveni lični registar usvojenja*); uređenje vršenja roditeljskog prava i održavanje osobnih odnosa preneseno je u nadležnost suda; uveden je novi institut – anticipirane izjave; propisan je minimalan i maksimalan iznos za uzdržavanje djece; uveden je novi institut – pravo na obiteljski dom; preciznije je definirana imovina bračnih drugova. Osim navedenih izmjena, novi Obiteljski zakon donio je i niz drugih novina čiji je cilj unaprjeđenje odnosa između roditelja i djece. Za razliku od ranije važećeg zakona, odredbe novog Obiteljskog zakona značajnije su usklađene s odredbama Konvencije UN-a o pravima djeteta i Općom deklaracijom o ljudskim pravima, kao i sa propisima Europske unije (Povelja EU-a o temeljnim pravima koja uređuje prava djeteta, Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji).

Ključne riječi: obiteljsko zakonodavstvo, reforma, Republika Srpska

Dragana Šćepović, Ph.D., Full Professor

Faculty of Political Science, University of Banja Luka, Department of Social Work

1a Vojvoda Petar Bojović Boulevard, 78 000 Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

E-mail: dragana.scepovic@fpn.unibl.org

FAMILY LAW REFORM IN THE REPUBLIC OF SRPSKA

Abstract

In the Republic of Srpska, the Family Law Act was adopted in 2002 and, with several amendments, remained in force for more than two decades. The shortcomings identified both in theory and practice indicated the need to reform certain institutions of family law with the aim of improving family law relations – including those between spouses and cohabitants, parents and children, adopters and adoptees, and guardians and wards – enhancing relations among relatives within marital, cohabiting, or adoptive families, and regulating the procedures of competent authorities concerning family relations and guardianship.

In September 2023, a new Family Law Act came into force, enhancing existing and introducing new models of protection for children and families. The most significant legislative innovations incorporated into the text of the Family Law Act include: the definition of special protection of the child, which stipulates that in all matters concerning the child, everyone is obliged to act in accordance with the best interests of the child; the right of the child to freely express his or her opinion in judicial and administrative proceedings has been specified; the concept of cohabitation has been redefined; a new institute of joint exercise of parental care after divorce has been introduced; the regulation of the maintenance of personal relations between the child and the parent with whom the child does not reside, as well as with other relatives, has been normatively improved; the provision prescribing the circumstances under which the court may restore parental rights to a parent has been clarified; the age limit for full adoption has been raised; the establishment of a Unified Personal Register of Adoptions has been envisaged; the regulation of the exercise of parental care and the maintenance of personal relations has been transferred to the jurisdiction of the court; a new institute—advance directives—has been introduced; minimum and maximum amounts for child maintenance have been prescribed; a new institute—the right to a family home—has been established; and the property of spouses has been more precisely defined. In addition to the aforementioned amendments, the new Family Law Act has also introduced a range of other innovations aimed at improving the relationship between parents and children. Unlike the previously applicable law, the provisions of the new Family Law Act are substantially more harmonized with the provisions of the UN Convention on the Rights of the Child and the Universal Declaration of Human Rights, as well as with European Union legislation (Charter of Fundamental Rights of the European Union governing children's rights and the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence).

Keywords: family legislation, reform, Republic of Srpska

Ivana Jabučanin, mag. iur., asistentica
Pravni fakultet Sveučilišta Donja Gorica
Oktoih 1, 81 000 Podgorica, Crna Gora
E-pošta: ivana.jabucanin@udg.edu.me

Ana Stojanovski, mag. iur., sutkinja
Osnovni sud u Podgorici
13. Jul br. 4, 81 000 Podgorica, Crna Gora
E-pošta: anastojanovski@gmail.com

IMOVINSKI ODNOSI SUPRUŽNIKA U CRNOJ GORI: RIZICI ZA EKONOMSKU DISKRIMINACIJU

Sažetak

Imovinski odnosi supružnika predstavljaju jedno od najosjetljivijih pitanja obiteljskog prava s obzirom da određuju njihov ekonomski položaj. Iako je u crnogorskom pravu formalno uspostavljena razlika između zajedničke i posebne imovine supružnika, sudska praksa pokazuje brojne nedostatke koji otvaraju prostor za ekonomsku diskriminaciju žena. Poseban problem predstavlja gotovo potpuno odsustvo pravne kulture sklapanja bračnih ugovora. Iako su zakonom predviđeni, u praksi se rijetko koriste, a svijest građana o njihovoj zaštitnoj funkciji gotovo da ne postoji.

Rad ispituje u kojoj mjeri je crnogorski sustav usklađen s europskim i međunarodnim standardima, te ukazuje da neravnopravna raspodjela imovine i nedostatak efikasnih pravnih mehanizama često imaju neizravne, ali značajne posljedice na djecu. Slabiji ekonomski položaj jednog roditelja nakon razvoda značajno utječe na životni standard, stabilnost i ukupnu dobrobit djeteta, čime se ekonomska diskriminacija prenosi izvan odnosa samih supružnika.

U radu se dodatno razmatraju izazovi reguliranja ovog pitanja u kontekstu migracija i rada u inozemstvu, kao i problemi izvršenja sudskih odluka o podjeli bračne imovine. Cilj je ukazati na rizike ekonomske diskriminacije u crnogorskom obiteljskopравnom sustavu te ponuditi prijedloge za unaprjeđenje postojećeg zakonodavnog okvira, pri čemu je posebno važno naglasiti značaj bračnih ugovora i jaču zaštitu žena i djece u kontekstu crnogorskog patrijarhalnog društva.

Ključne riječi: imovinski odnosi supružnika, bračni ugovor, zaštita žena i djece

Ivana Jabučanin, Master of Laws,
Teaching Assistant
Faculty of Law, University Donja Gorica
1 Oktoih, 81 000 Podgorica, Montenegro
E-mail: ivana.jabucanin@udg.edu.me

Ana Stojanovski, Master of Laws, judge
Municipal Court in Podgorica
4 13th July Street, 81 000 Podgorica,
Montenegro
E-mail: anastojanovski@gmail.com

MARITAL PROPERTY RELATIONS IN MONTENEGRO: RISKS OF ECONOMIC DISCRIMINATION

Abstract

Marital property relations represent one of the most sensitive issues in family law, considering that they determine the spouses' economic status. Although Montenegrin law formally establishes a distinction between joint and separate marital property, case law reveals numerous shortcomings that create space for economic discrimination against women. A particular problem lies in the near-total absence of a legal culture concerning the conclusion of marital agreements. Although provided for by law, in practice, they are rarely utilized, and public awareness of their protective function is virtually nonexistent.

The paper examines the extent to which the Montenegrin system is harmonized with European and international standards, and highlights that the unequal distribution of property and the lack of effective legal mechanisms often produce indirect yet significant consequences for children. The weaker economic position of one parent after divorce significantly affects the child's standard of living, stability, and overall well-being, thereby extending economic discrimination beyond the relationship between the spouses themselves.

The paper further examines the challenges of regulating this matter in the context of migration and employment abroad, as well as the difficulties associated with enforcing court decisions concerning the division of marital property. The aim is to highlight the risks of economic discrimination within the Montenegrin family law system and to propose measures for improving the existing legislative framework, with particular emphasis on the importance of marital agreements and on the need for stronger protection of women and children in the context of Montenegrin patriarchal society.

Keywords: spousal property relations, prenuptial and marital agreements, protection of women and children

Aida Babović, univ. spec. iur.

Hrvatski zavod za socijalni rad, područni ured Čakovec

Vladimir Nazora 32, 40 000 Čakovec, Hrvatska

E-pošta: babovic.aida@gmail.com

**(BE)SMISAO POSTOJANJA INSTITUTA LIŠENJA POSLOVNE SPOSOBNOSTI
UREĐENOG OBITELJSKIM ZAKONOM
(NARODNE NOVINE RH-E, BR. 103/15 – 156/23)**

Sažetak

U radu će se govoriti o značaju, domašaju i izričaju prava na poslovnu sposobnost te zakonskim mehanizmima njegova lišavanja (gubljenja) provođenjem statusnog sudskog postupka uređenog važećim Obiteljskim zakonom. Fokus rada upravljen je na propitivanje svrhe i smislenosti postojanja lišenja poslovne sposobnosti u tuzemnom obiteljskopравnom uređenju. Tim povodom (i razlogom) izvršit će se praktičarska analiza, razrada i revizija pojedinačnih sudskih odluka Općinskog (građanskog) suda u Zagrebu i Rijeci te Županijskih sudova u Zagrebu i Puli. Navlastito, govorit će se o utjecajnosti (potpuna) lišenja poslovne sposobnosti na prava i interese osoba u takvu (pravnu) statusu te prijeko potrebitosti njegova napuštanja uopće. Naposljetku, podastrijet će se prijedlozi za osnutak specijaliziranih skrbničkih sudova u cilju osiguravanja kvalitetnije, sigurnije i snažnije zaštite odraslim osobama s invaliditetom zajamčene europskim konvencijskim pravom i strasburškom judikaturom (fr. *aquis à convention / à Strasbourg*).

Ključne riječi: lišenje poslovne sposobnosti, osobe s invaliditetom, statusne stvari, sudska praksa

Aida Babović, University Specialist in Law
Croatian Institute for Social Work, Field Office Čakovec
32 Vladimir Nazor Street, 40 000 Čakovec, Croatia
E-mail: babovic.aida@gmail.com

**THE MEANINGLESSNESS OF THE INSTITUTION OF DEPRIVATION OF
LEGAL CAPACITY REGULATED BY THE FAMILY LAW ACT
(OFFICIAL GAZETTE OF THE REPUBLIC OF CROATIA, NOS. 103/15 - 156/23)**

Abstract

The paper discusses the significance, scope, and manifestation of the right to legal capacity, as well as the statutory mechanisms for its deprivation through status-related judicial proceedings regulated by the applicable Family Law Act. The paper focuses on questioning the purpose and rationale of the institution of deprivation of legal capacity within the domestic family law framework. For this purpose, a practitioner-oriented analysis and review of selected judicial decisions from the Municipal (Civil) Courts in Zagreb and Rijeka, as well as the County Courts in Zagreb and Pula, will be conducted. In particular, the discussion will address the impact of (full) deprivation of legal capacity on the rights and interests of persons placed under such (legal) status, as well as the pressing necessity of its complete abolition. Finally, proposals will be presented for the establishment of specialized guardianship courts with the aim of ensuring more effective, safer, and stronger protection for adults with disabilities, as guaranteed under European Convention law and Strasbourg jurisprudence (fr. *aquis à convention / à Strasbourg*).

Keywords: deprivation of legal capacity, persons with disabilities, status matters, case law